

ЕНЕРГИЯ ОТ ПОКРИВА

АНАЛИЗ НА ПРАВНАТА РАМКА ОТНОСНО ПРОЦЕДУРИТЕ,
СВЪРЗАНИ С ПРОЕКТИРАНЕТО И ЕКСПЛОАТАЦИЯТА НА
ФОТОВОЛТАИЧНИ ИНСТАЛАЦИИ В ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР И ОТ
ДОМАКИНСТВОТА

Април 2016

Автор

адв. Александър Асенов

Редактор

Теодора Стоянова, „Грийнпийс“-България

Дизайн

Ана Балева

Съдържание

Увод

1.	Общи данни и основни характеристики на производството на соларна енергия	2
2.	Правна рамка	6
2.1	Европейска правна рамка	6
2.2	Национална правна рамка	7
2.2.1	Закони	8
2.2.2	Правилници	9
2.2.3	Наредби	9
2.2.3.1	Преходни и частично отменени наредби	10
2.2.4	Постановления	10
2.2.5	Инструкции и методики	10
2.2.6	Тарифи	10
2.2.7	Стратегии и програми	11
3.	Институционална рамка	11
3.1	Министерски съвет (МС)	11
3.2	Министерство на енергетиката (МЕ)	12
3.3	Министерство на околната среда и водите (МОСВ)	12
3.4	Комисия за енергийно и водно регулиране (КЕВР)	12
3.5	Агенция за устойчиво енергийно развитие (АУЕР)	13
3.6	Областен управител	13
3.7	Общински съвет	13
3.8	Кмет на общината	14
4.	Инвестиционен процес при изграждане на инсталции и съоръжения за производство на електрическа енергия чрез фотоволтаични инсталации. Общи положения.	14
4.1	Процедури, свързани с устройствените закони	14
4.1.1	Етапи в инвестиционния процес	15
4.1.2	Участници в инвестиционния процес	15
4.2	Процедури, свързани с оценката на въздействие то върху околната среда, и екологичната оценка на плановете и програми	16
4.3	Процедури, свързани с оценката за съвместимост с целите на защитените зони от мрежата НАТУРА 2000	17
4.4	Процедури, свързани с комплексното предотвратяване и контрол на замърсяванията	18
4.5	Производство на енергия от възобновяеми източници - принципни положения	20
4.6	Присъединяване на енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници	24
4.7	Изкупуване, пренос и разпределение на електрическата енергия от възобновяеми източници	27
4.8	Процедури, свързани с информационната и комуникационна среда	29
5.	Изводи и препоръки	
Анекс 1:	Институционална рамка (продължение)	30
Анекс 2:	Етапи на инвестиционния процес	34
Анекс 3:	Етапи на провеждането на оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) и екологична оценка (ЕО)	39

Световната енергийна криза, наред с ускоряването на промените в климата през последните десетилетия, поставиха на дневен ред въпроса за добива на енергия от т.н. алтернативни или възобновяеми източници. В контекста на практическата изчерпаемост на изкопаемите горива, глобалните цели за намаляване емисиите на парникови газове и опазването на околната среда, възобновяемите енергийни източници (ВЕИ) са в позицията постепенно да придобият първостепенно значение.

Разработването на настоящия доклад и свързания с него правен анализ е насочено към възможността да се оптимизира правната рамка и институционалната среда за провеждането на политиките за насърчаване на малките производители на енергия от ВЕИ, и особено на производителите, които произвеждат електрическа енергия за собствено потребление – предимно домакинствата и организациите от публичния сектор.

Както европейското законодателство, така и националната правна рамка, декларират насърчаването и подпомагането на подобни инициативи. В същото време се забелязва инерция да се толерира производството от големи инсталации, вместо да се насърчава използването на малки локални инсталации, особено при наличие на развита инфраструктура.

Въпреки че основният акцент е върху използването на фотоволтаични системи и съоръжения за добиване на електрическа енергия, представената информация е обобщена, като обхваща и възможностите, свързани с използването на ВЕИ, различни от слънчевата светлина.

В анализа са отразени актуалните нормативни актове, приети на национално ниво, както и рамковите актове, приети в рамките на Европейския съюз (ЕС). Тук не са включени детайлно всички релевантни актове, поради изключително големия им обем, но с оглед на тяхната значимост се цитират най-важните нормативни актове. В анализа е включена и информацията относно прилагането на основните програмни и стратегически документи по темата. Разгледани са и основните процедури, свързани с инвестиционния процес, които са приложими при проектирането и експлоатацията на инсталации и съоръжения за производството на електрическа енергия от ВЕИ.

Използваните практически примери и специфични процедури са съобразени с опита, свързан с оперирането на институции, организации и лица, намиращи се на територията на Североизточна България.

В заключение са дадени основни изводи и препоръки, като съобразяването с тях може да доведе до оптимизиране на средата за производство и потребление на енергия, придобита от ВЕИ в национален аспект.

1. Общи данни и основни характеристики на производството на соларна енергия

Търсенето на петрол и други изкопаеми горива, намаляването на залежите им в световен мащаб, както и добивът им от трудно достъпни залежи, водят до възникването на световна енергийна криза, като тенденциите са тя да се задълбочава с изчерпването на изкопаемите горива.

Въпреки че към настоящия момент на ВЕИ все още се гледа като на второстепенна алтернатива на конвенционалните източници на енергия, дялът им в общия енергиен микс нараства, както в световен, така и в европейски мащаб.

Сред тези източници на първо място се откроява потенциалът на инсталациите и съоръженията, които съхраняват и преобразуват енергията, получена от слънцето. Това е така, както поради сравнително постоянния приток на енергия и високия интензитет на този приток, така и благодарение на бързото развитие на технологиите за акумулиране и преобразуване на тази енергия.

Докато използването на топлинната енергия, получена от слънцето не поставя съществени проблеми от нормативно естество, то другият клон – преобразуването на енергията в електрическа чрез т.н. фотоволтаичен способ, разкрива редица проблеми.

По-голяма част от тези проблеми са свързани с развитието на сектора на енергетиката като цяло, но наред с това се открояват и различните аспекти на нормативното регулиране, свързани с опазването на компонентите на околната среда, устройственото планиране, данъчното регулиране, инвестиционното проектиране.

Като комплексен отрасъл, в който се преплитат различни секторни политики, енергетиката фокусира редица обществени тенденции, които са характерни за пост-социалистическото общество.

На първо място това е толерирането на т.н. „голяма енергетика“, за сметка на далеч по-ефективните на местно ниво малки производители. Това в значителна степен се отнася именно до производителите на енергия от възобновяеми енергийни източници, които са далеч по-гъвкави и адаптирани към местните условия.

На второ място се толерира създаването на „естествени монополи“ на енергоразпределителните дружества, което значително затруднява малките производители на енергия от ВЕИ, както при планирането и експлоатацията на инсталациите и съоръженията, така и при техническите дейности, свързани например с присъединяването и поддръжката на мрежата.

На трето място е налице крайна централизация в регулаторния режим, което също е предпоставка за дискриминиране на малките производители на енергия от ВЕИ.

За да разгледаме правната рамка в областта на ВЕИ и в частност на управлението на фотоволтаичните инсталации и съоръжения, трябва да изходим от легалната дефиниция на някои понятия, съгласно Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ), които ще се използват в анализа.

- » Тези понятия са въведени и използвани по смисъла на българското законодателство, и в съответствие с хармонизирането на разпоредбите на европейското законодателство, и по-специално на Директива 2009/28/ЕО¹.

В гореизложения смисъл са приложими следните понятия:

- » **Енергия от възобновяеми източници (ВЕИ)** е енергията от възобновяеми неизкопаеми източници: вятърна; слънчева енергия; енергия, съхранявана под формата на топлина в атмосферния въздух – аеротермална енергия; енергия, съхранявана под формата на топлина под повърхността на твърдата почва – геотермална енергия; енергия, съхранявана под формата на топлина в повърхностните води – хидротермална енергия; океанска енергия; водноелектрическа енергия; биомаса; газ от възобновяеми източници; сметищен газ и газ от пречиствателни инсталации за отпадни води.
- » **Енергия за собствени нужди** е количеството енергия, потребявана при работата на съоръженията и инсталациите, чрез които се осъществява производството на енергия от възобновяеми източници.
- » **Енергия за собствено потребление** е количеството енергия, използвано за снабдяване на обекти, клонове и предприятия на собственика на съоръженията и инсталациите за производство на енергия от възобновяеми източници.
- » **Задължение за енергията от възобновяеми източници** означава национална схема за подпомагане, изискваща от производителите на енергия да включат определен дял енергия от възобновяеми източници в своето производство, изискваща от доставчиците на енергия да включат в своите доставки определен дял енергия от възобновяеми източници, или изискваща от потребители на енергия да включат определен дял енергия от възобновяеми източници в своето потребление, включително схеми за използване на зелени сертификати.
- » **Производствена зона** е съвкупност от съседни поземлени имоти със сходни характеристики и предназначени за устройство и застрояване предимно със сгради и съоръжения за производствени и складови дейности.
- » **Район на присъединяване** е част от лицензионната територия на оператор на електрическа мрежа,

¹ По реда на чл.32 от ЗЕВИ, Комисията за енергийно и водно регулиране определя преференциални цени за изкупуване на електрическата енергия, произведена от възобновяеми източници, с изключение на енергията, произведена от водноелектрически централи с инсталирана мощност над 10 МВт.

В която експлоатацията на съответната мрежа се осъществява от териториално подразделение на оператора.

- » **Сгради за обществено обслужване** са всички сгради – държавна, общинска или частна собственост, които осигуряват дейности в областта на образованието, здравеопазването, социалните грижи, културата, административните услуги, търговските услуги и други услуги от обществен интерес.
- » **Системно** е извършването на три или повече нарушения на ЗЕВИ или на нормативните актове по прилагането му в рамките на две календарни години.
- » **Гаранция за произход** е електронен документ, който служи като доказателство пред краен потребител (купувач за собствено ползване), че определен дял или количество от доставената му енергия е произведено от възобновяеми източници.
- » **Схема за подпомагане** е инструмент, схема или механизъм, прилагани самостоятелно или съвместно с една или повече държави-членки на Европейския съюз, които насърчават използването на енергия от възобновяеми източници чрез:
 - » (а) намаляване себестойността на тази енергия;
 - » (б) увеличаване на цената, на която може да бъде продадена, или
 - » (в) увеличаване обема на покупките на енергия от възобновяеми източници посредством задължение за изкупуване или потребление на енергия от възобновяеми източници, или по друг начин, включително инвестиционни помощи, данъчни облекчения или намаления, връщане на платени данъци, схеми за подпомагане на задължението за използване на възобновяеми източници на енергия, включително тези, при които се използват зелени сертификати, и схеми за пряко ценово подпомагане, включително преференциални тарифи и премийни плащания.
- » **Значително намаляване на количествата пренесена и/или разпределена енергия** е ограничаването от оператора на съответната електрическа мрежа на над 20% от номиналната мощност на обекта за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници за повече от 72 часа.
- » **Съществено изменение на ценообразуващ елемент** е такова изменение, при което се констатира разлика с повече от 10% между стойността на ценообразуващия елемент към датата на анализа и стойността му към датата на решението, с което са определени цените по чл. 32 от ЗЕВИ²
- » **Нетно специфично производство на електрическа енергия** е средногодишното производство на електрическа енергия от 1 кВт инсталирана мощност съгласно решението на Комисията по енергийно и водно регулиране (КЕВР) за определяне на преференциални цени след приспадане на собствените нужди.

Липсата на диференциран подход на практика е увеличаване на административна тежест, доколкото при равни други условия относителният дял на административните и техническите разходи за малките производители е значително по-висок, в сравнение с този на големите производители. Този „ефект на мащаба“ се отразява в значителна степен именно на тези, които произвеждат енергията с цел на нейното цялостно и/или частично потребление. Най-засегнати са производителите, които реализират дейността си като физически лица (домакинства) или публични институции/юридически лица с нестопанска цел, които искат да задоволят собствените си енергийни нужди.

Консервативните тенденции в сектора „Енергетика“ и затвореността на самия сектор създават реални предпоставки за формирането на корупционна среда и обвързването на дейностите в този сектор с интересите на един затворен кръг от крупни предприемачи. В същото време тези фактори са предпоставка за засилване на лобисткия натиск и стремежа за „вътрешно“ нормативно уреждане на проблемите в сектора, предимно чрез въвеждането на нормите на подзаконови нормативни актове.

Въпреки тези негативни тенденции, в контекста на изложените съображения в националните политики се изтъкват и развиват насоки за развитие на сектора, свързани с производството и потреблението на енергия от възобновяеми енергийни източници, които се регулират нормативно, както на законово, така и на подзаконово ниво. Като цяло Република България е поела ангажимент за постигане на следните цели във връзка с енергията от възобновяеми източници, в които се включва и енергията, получена чрез фотоволтаични инсталации:

- » Постигане до 2020 г. на задължителната национална цел на България за 16% общ дял на енергията от възобновяеми източници в брунтното крайно потребление на енергия, включително 10% задължителен дял на енергията от възобновяеми източници в транспорта;

.....
² По реда на чл.32 от ЗЕВИ, Комисията за енергийно и водно регулиране определя преференциални цени за изкупуване на електрическата енергия, произведена от възобновяеми източници, с изключение на енергията, произведена от водноелектрически централи с инсталирана мощност над 10 МВт.

- » Средните стойности за двегодишни периоди за дял на енергия от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия, съгласно индикативната крива са, както следва:

от 2011 до 2012 г. включително	10,72%
от 2013 до 2014 г. включително	11,38%
от 2015 до 2016 г. включително	12,37%
от 2017 до 2018 г. включително	13,69%

Основните цели на националните политики, свързани със сектора на ВЕИ, заложи на законово равнище, са:

- » Насърчаване на производството и потреблението на енергия, произведена от възобновяеми източници;
- » Създаване на условия за:
- » Постигане на устойчива и конкурентна енергийна политика и икономически растеж чрез иновации, внедряване на нови продукти и технологии;
- » Постигане на устойчиво развитие на регионално и местно ниво;
- » Повишаване на конкурентоспособността на малките и средните предприятия чрез производство и потребление на електрическа енергия;
- » Сигурност на енергийните доставки, снабдяване и техническа безопасност;
- » Осигуряване на информация относно схемите за подпомагане, ползите и практическите особености на развитието и използването на енергия от възобновяеми източници на всички заинтересовани лица, участващи в процеса на производство и потребление на електрическа енергия;
- » Опазване на околната среда, ограничаване изменението на климата и повишаване на жизнения стандарт на населението чрез икономически ефективно използване на енергията от възобновяеми източници.

Поставените пред сектора цели се реализират чрез комплексно прилагане на отделните политики. Въвеждане на схеми за подпомагане свързани с:

- » Производството и потреблението на електрическа енергия от възобновяеми източници;
- » Развитието на преносната и разпределителните електрически мрежи, включително междусистемни връзки, на интелигентни мрежи, както и изграждането на регулиращи и акумулиращи съоръжения, свързани със сигурното функциониране на електроенергийната система при развитие на производството на енергия от възобновяеми източници;
- » Подпомагане производството на енергия от възобновяеми източници за собствено потребление;
- » Регламентиране на правата и задълженията на органите на изпълнителната власт и на местното самоуправление при провеждането на политика в областта на насърчаване производството и потреблението на електрическа енергия от възобновяеми източници, както и за инициране и осъществяване на мерки, свързани с насърчаване производството и потреблението на електрическа енергия от възобновяеми източници;
- » Въвеждане на механизми за подкрепа на научните изследвания и развойна дейност, свързани с производството и потреблението на електрическа енергия от възобновяеми източници;
- » Съвместно изпълнение на мерки за използване на енергия от възобновяеми източници и на мерки за въвеждане на технологии за повишаване на енергийната ефективност.

От особено значение за настоящия анализ е изискването при разработването на схеми за подпомагане да се посочват техническите изисквания, включително приложими стандарти, на които следва да отговарят съоръженията и системите за енергия от възобновяеми източници. Това се отнася и до въвеждане на схеми за подпомагане производството на енергия от възобновяеми източници за собствено потребление, като на национално ниво към настоящия момент все още не са предприети адекватни мерки за въвеждането и прилагането на подобни схеми.

2. Правна рамка

2.1 Европейска правна рамка

Въпросите за производството и потреблението на енергия от ВЕИ отдавна стоят на дневен ред пред институциите и органите на Европейския съюз (ЕС). Още с резолюцията си от 8 юни 1998 г. Съветът одобри Стратегия и план за действие на Комисията за възобновяеми енергийни ресурси. В изпълнение на основните стратегически цели през 2003 г. ЕС прие Директива 2003/30/ЕС³. Директивата зададе основните насоки, които държавите-членки следва да отразят в политиките си по отношение на прилагането на ВЕИ, като даде и дефиниции на основните понятия в областта на производството и потреблението на енергия от ВЕИ. Въпреки краткия си обем и фрагментарния си характер, тази Директива изигра своята дисциплинираща роля и послужи като база за приемането на сравнително по-детайлната Директива 2009/28/ЕО.

Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и за изменение и впоследствие за отмяна на директиви 2001/77/ЕО и 2003/30/ЕО е основният юридически документ, задаващ правната рамка на европейско равнище за развитие на сектора с възобновяемите източници на енергия, в това число и производството на електрическа енергия чрез фотоволтаични инсталации.

Именно тази нова директива следва да отговори на нарасналите потребности в рамките на Съюза от създаването на енергийни алтернативи, включително и за доминиращата употреба на изкопаемите горива. С нея се определят задължителните цели за общия дял на ВЕИ до 2020 г., които се конкретизират за всяка конкретна държава-членка. За България тези изисквания са: 16% дял на енергията от ВЕИ, както бе посочено по-горе.

Задължителните общи национални цели трябва да осигурят най-малко 20% дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия в общността през 2020 г. При бъдещото развитие трябва да бъде формулиран национален план за действие по модел на Европейската комисия (ЕК), едновременно за всички страни-членки.

За постигане на целите, поставени от Европейския съюз за 2020 г., посочената Директива утвърждава необходимостта от принципи за устойчивост и ръководства за избягване риска от намаляване на положителното въздействие върху околната среда. Директивата изисква съставяне на нов национален план за действие относно енергията от възобновяеми източници, включващ целите по сектори, като се има също предвид, че съществуват различни видове приложения на слънчевата, вятърната и водната енергия. Освен това държавите-членки следва да установят своите мерки за постигането на тези цели чрез енергиен модел, който залага на енергията от възобновяеми източници.

Схемите за подпомагане в този модел включват, но не се ограничават до инвестиционни помощи, данъчни облекчения или намаления, връщане на платени данъци, схеми за подпомагане на задължението за използване на възобновяеми източници на енергия, включително тези, при които се използват зелени сертификати, и схеми за пряко ценово подпомагане, включително преференциални тарифи и премиумни плащания.

В съответствие с чл. 13 от Директивата следва да се усъвършенстват и по възможност да се облекчат предвидените административни режими, особено по отношение на малки инсталации. Следва да се отбележи, че в тази насока в България, все още не са предприети достатъчно ефективни мерки за транспониране на това изискване.

Като актове от значение за сектора и по-специално във връзка с борбата срещу измененията на климата, следва да се споменат без да се възприемат за изчерпателно изброени:

- » Директива 2006/32/ЕО за енергийна ефективност при крайното потребление и енергийните услуги на Европейския парламент и Съветът на Европейския съюз;
- » Директива 2003/87/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 13 октомври 2003 г. за устано-

³ Директива 2003/30/ЕС за насърчаване използването на биогоривото и други възобновяеми енергийни източници в транспорта.

вяване на схема за търговия с квоти за емисии на парникови газове в рамките на Общността и за изменение на Директива 96/61/ЕО на Съвета (Консолидирана версия 25.06.2009 г.);

- » Директива 2009/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. за изменение на Директива 2003/87/ЕО с оглед подобряване и разширяване на схемата за търговия с квоти за емисии на парникови газове на Общността.

2.2 Национална правна рамка

Правната рамка за насърчаване производството на енергия от ВЕИ и изграждането на инсталации за добив на електрическа енергия от ВЕИ, включително чрез фотоволтаични инсталации, задава основният рамков Закон за енергията от възобновяеми източници, който отмени изцяло Закона на възобновяемите и алтернативни източници и биогоривата.

Законът за енергията от възобновяеми източници беше приет, за да хармонизира напълно разпоредбите на Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и за изменение и впоследствие за отмяна на директиви 2001/77/ЕО и 2003/30/ЕО, като съгласно §2 от Преходните и заключителни разпоредби законът формално въвежда изискванията **на тази директива**. Друг е въпросът, че отделни моменти, свързани с прилагането на духа на директивата не са залегнали в закона.

Във връзка с ВЕИ са актуални и редица други законови нормативни актове, свързани с енергетиката и устройството на територията, както и със специфичното екологично законодателство и по-специално свързаното с качеството на въздуха и управлението на отпадъците.

Доколкото в процедурите по производството и потреблението на енергия от ВЕИ участват различни административни и контролни органи на национално, регионално и местно ниво, са представени и основните подзаконови нормативни актове, свързани с този сектор, като изброяването не е изчерпателно. Спецификите на технологичния процес предвиждат производството да се извършва в рамките на урегулирани територии, без необходимост от промяна на предназначението на земеделски гори и земи от горския фонд и без да се предвиждат допълнителни процеси и съоръжения (например за получаване на електрическа и топлинна енергия).

Тъй като процесите, свързани с използването на възобновяеми източници на енергия са свързани с националните енергийни приоритети и подлежат на централизиран контрол и отчетане, в анализа са посочени за пълнота на изложението основните национални стратегии и програми, които имат значение за производството и потреблението на енергия от ВЕИ, включително относно изграждането на обекти за производство на електрическа енергия, чрез фотосоларни/фотоволтаични инсталации.

Всички нормативни актове са посочени според датата на първата им публикация в „Държавен вестник“ с изключение на актовете, които не са публикувани в „Държавен вестник“, или имат променено заглавие.

2.2.1 Закони

Трите основни закона, уреждащи рамката на управление на процесите, свързани с получаване на електрическа енергия чрез фотоволтаични инсталации са:

- » **Закон за енергията от възобновяеми източници (обн. ДВ. бр.35 от 03.05.2011 г.)** урежда обществените отношения, свързани с производството и потреблението на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници; газ от възобновяеми източници; биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта. При неуредени случаи препраща към Закона за енергетиката;
- » **Закон за енергетиката (обн. ДВ. бр.107 от 09.12.2003 г.)** В глава 9 се уреждат най-общо обществените отношения в областта на електроенергетиката, които са доразвити в подзаконови нормативни актове;
- » **Закон за енергийната ефективност (обн. ДВ. бр.98 от 14.11.2008 г.)** урежда обществените отношения, свързани с провеждането на държавната политика по повишаване на енергийната ефективност и осъществяване на енергоефективни услуги.

Няколко рамкови закона са свързани с управлението и защитата на отделните компоненти на околната среда:

- » Закон за опазване на околната среда
- » Закон за чистотата на атмосферния въздух
- » Закон за управление на отпадъците
- » Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети
- » Закон за ограничаване изменението на климата

Приложими са и някои от законите, свързани с икономическите процеси и управлението на дейностите в стопанския сектор:

- » Закон за защита на конкуренцията
- » Закон за малките и средните предприятия
- » Закон за здравословни и безопасни условия на труд
- » Закон за икономическите и финансовите отношения с дружествата, регистрирани в юрисдикции с преференциален данъчен режим, свързаните с тях лица и техните действителни собственици

Важна група от закони уреждат отношенията, свързани с устройството на територията и различните аспекти на устройственото управление и планиране, както и териториалния статут:

- » Закон за държавната собственост
- » Закон за общинската собственост
- » Закон за регионалното развитие
- » Закон за собствеността
- » Закон за управление на етажната собственост
- » Закон за устройство на територията
- » Закон за устройството и застрояването на Столичната община
- » Закон за устройството на Черноморското крайбрежие
- » Закон за достъп до пространствени данни
- » Закон за Камарата на строителите
- » Закон за Камарите на архитектите и инженерите в инвестиционното проектиране

Друга важна група закони са свързани с публично-частните аспекти на отделните инвестиционни дейности, както и с проблемите относно прилагането на данъчните и отчетните правоотношения в енергетиката, както и законите свързани с органите, упражняващи контрол върху измерванията и стандартизацията:

- » Закон за държавните помощи
- » Закон за публично-частното партньорство
- » Закон за насърчаване на инвестициите (Загл. изм. - ДВ, бр. 37 от 2004 г., в сила от 06.08.2004 г.)
- » Закон за данъците върху доходите на физическите лица
- » Закон за корпоративното подоходно облагане
- » Закон за държавните такси
- » Закон за местните данъци и такси
- » Закон за счетоводството
- » Закон за управление и функциониране на системата за защита на националната сигурност (в сила от 01.11.2015 г.)
- » Закон за юридическите лица с нестопанска цел
- » Закон за измерванията
- » Закон за националната стандартизация
- » Закон за техническите изисквания към продуктите

2.2.2 Правилници

Тук попадат следните правилници:

- » Правилник за дейността на Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР) и на нейната администрация
- » Устройствен правилник на Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР)

2.2.3 Наредби

С оглед на големия обем и разнообразието на приложимите подзаконовни нормативни актове, в настоящото изложение се посочват само основните релевантни наредби, които се прилагат в сферите на енергетиката, опазването на околната среда и устройството на територията.

Приложими наредби в сферата на управлението на енергетиката, и които са свързани с добива на енергия чрез фотоволтаични инсталации са:

- » Наредба №1 от 18.03.2013 г. за регулиране на цените на електрическата енергия;
- » Наредба №3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката;
- » Наредба №6 от 24.02.2014 г. за присъединяване на производители и клиенти на електрическа енергия към преносната или към разпределителните електрически мрежи;
- » Наредба №7 от 2004 г. за енергийна ефективност на сгради (Загл. изм. - ДВ, бр. 85 от 2009 г.; изм., бр. 27 от 2015 г., в сила от 16.07.2015 г.);
- » Наредба №РД-16-317 от 27.02.2013 г. за реда за издаване на удостоверения и вписване в регистъра на лицата, които извършват монтиране, поддържане, ремонтване и преустройство на съоръжения в енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници;
- » Наредба №РД-16-558 от 08.05.2012 г. за набирането и предоставянето на информацията чрез Националната информационна система за потенциала, производството и потреблението на енергия от възобновяеми източници в Република България;
- » Наредба №РД-16-869 от 02.08.2011 г. за изчисляването на общия дял на енергията от възобновяеми източници в брутно крайно потребление на енергия и потреблението на биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта;
- » Наредба №РД-16-1117 от 14.10.2011 г. за условията и реда за издаване, прехвърляне, отмяна и признаване на гаранциите за произход на енергията от възобновяеми източници;
- » Наредба относно съдържанието, структурата, условията и реда за предоставяне на информацията, предвидена в правото на Европейския съюз в областта на енергетиката, на институции на Европейския съюз (Загл. изм. - ДВ, бр. 71 от 2011 г.)

Относно различните аспекти на управлението на територията и на инвестиционни процеси, както и на управлението на околната среда, основни наредби са:

- » Наредба №4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти (Обн. ДВ, бр. 51 от 05.06.2001 г.);
- » Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Обн. ДВ, бр. 57 от 02.07.2004 г.);
- » Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (Обн. ДВ, бр. 73 от 11.09.2007 г.);
- » Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (Загл. изм. - ДВ, бр. 3 от 2006 г.) (Обн. ДВ, бр. 25 от 18.03.2003 г.);
- » Наредба за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни (Загл. изм. ДВ, бр. 105 от 2005 г.) (Обн. ДВ, бр. 26 от 21.03.2003 г.)

2.2.3.1 Преходни и частично отменени наредби

До окончателното уреждане с нови наредби по Закона за енергията от възобновяеми източници, запазват сила някои от наредбите, издадени в изпълнение на разпоредбите на отменения Закон за възобновяемите и алтернативните енергийни източници и биогоривата. По отменения Закон за енергийната ефективност също са налице действащи наредби, които също ще бъдат отменени при приемането на изрични наредби по новия закон.

В сектора от значение са следните наредби с преходен характер или такива, които частично са отменени или загубили сила:

- » **Наредба №РД-16-869** за изчисляването на общия дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия и потреблението на биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта (Обн. ДВ. бр.70 от 09.09.2011г.);
- » Наредба за методиките за определяне на националните индикативни цели, реда за разпределяне на тези цели като индивидуални цели за енергийни спестявания между лицата по чл. 10, ал. 1 от Закона за енергийната ефективност, допустимите мерки по енергийна ефективност, методиките за оценяване и начините за потвърждаване на енергийните спестявания (Обн. ДВ, бр. 27 от 10.04.2009 г.);
- » **Наредба №РД-16-346** за показателите за разход на енергия, енергийните характеристики на промишлени системи, условията и реда за извършване на обследване за енергийна ефективност на промишлени системи (Обн. ДВ, бр. 28 от 14.04.2009 г.);
- » **Наредба №РД-16-301** за определяне на съдържанието, структурата, условията и реда за набиране и предоставяне на информация (Обн. ДВ, бр.25 от 03.04.2009 г.);
- » Наредба №16-27 за условията и реда за извършване на оценка за наличния и прогнозния потенциал на ресурса за производствена енергия от възобновяеми и/или алтернативни енергийни източници (Обн. ДВ. бр.11 от 05.02.2008 г.);
- » Наредба №16-28 за съдържанието, условията, реда и начина за предоставяне на информация за произведените, изкупените и продадени количества енергия от възобновяеми и алтернативни енергийни източници и произведените, изкупените и продадени количества биогорива (Обн. ДВ. бр. 11 от 05.02.2008 г.);
- » **Наредба №РД-16-296** за енергийните характеристики на обектите (ДВ, бр. 38 от 11.04.2008 г.);
- » **Наредба №РД-16-295** за сертифициране на сгради за енергийна ефективност (**ДВ, бр. 38 от 11 .04.2008 г.**);
- » **Наредба №РД-16-294** за обследване за енергийна ефективност (ДВ, бр. 38 от 11.04.2008 г.)

2.2.4 Постановления

- » Постановление №18 на Министерски съвет (МС) от 02.02.2015 г. за приемане на Национална програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради, за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмата и за определяне на органите, отговарящи за реализацията ѝ.
- » [Постановление № 97 на МС от 19.05.1999 г. за утвърждаване на Тарифа №11 за таксите, които се събират в системата на Държавната агенция за метрология и технически надзор.](#)

2.2.5 Инструкции и методики

Налице са редица подзаконови актове от рода на инструкциите и методиките, разработени основно от регулаторните органи. Тези нормативни актове не представляват предмет на настоящия анализ с оглед на техните изключително технически разпоредби и възможностите за тяхната срочна и непрозрачна промяна.

2.2.6 Тарифи

- » Тарифа за таксите, които се събират в системата на Министерство на околната среда и водите (Обн. ДВ. бр. 86 от 01.10.2004 г.)

2.2.7 Стратегии и програми

- » Енергийна стратегия на Република България до 2020 г.
- » Национална дългосрочна програма за насърчаване използването на ВЕИ 2005 – 2015 г.
- » Първи национален план за действие по енергийна ефективност 2008 – 2010 г.
- » Втори национален план за действие по енергийна ефективност 2011 – 2016 г.
- » Национален план за действие по изменение на климата 2013 – 2020 г.

3. Институционална рамка

Институционалната рамка и принципи на държавната политика в областта на енергията от ВЕИ, се основава на общите принципи на административното устройство, йерархията и субординацията на компетентните държавни и общински органи. Органите на държавната власт и органите на местното самоуправление при упражняване на правомощията си по регламентиране на разрешителни, сертификационни и лицензионни процедури, включително за устройственото планиране, за постигане на целите на този закон, са длъжни:

- » Да определят прозрачно, ясно и с конкретни срокове произнасяне по съответните заявления;
- » Да не допускат дискриминация между заинтересованите лица;
- » Да отчитат особеностите на отделните технологии за енергия от възобновяеми източници;
- » В случай, че въвеждат такси за административно обслужване, те да са определени ясно, прозрачно и обусловено от разходите за извършване на административната услуга;
- » Да предвиждат опростени процедури за получаване на разрешения за проекти, свързани с реализация на индивидуални системи за производство и потребление на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, когато това е целесъобразно;
- » Да предвиждат ускорени процедури за произнасяне във връзка с планирането, проектирането и изграждането на електроенергийна мрежова инфраструктура.

Органите на държавната власт и органите на местното самоуправление предприемат мерки, за да осигурят, че считано от 1 януари 2012 г. новите сгради за обществено обслужване, както и съществуващите сгради за обществено обслужване, в които се извършва реконструкция, основно обновяване, основен ремонт или преустройство, изпълняват ролята на образец за постигане целите на ЗЕВИ. Това задължение може да бъде изпълнявано чрез спазване на стандартите за жилищни сгради с нулево потребление на енергия или посредством осигуряване използването на покривите на такива сгради или сгради със смесено предназначение, включително за обществено обслужване, от трети лица за инсталации за производство на енергия от възобновяеми източници.

В тази обща схема доминират органите на държавната власт и в частност специализираните органи в сферата на енергетиката. В същото време значителни правомощия по закон имат и органите на местното самоуправление и местната администрация. Със съжаление трябва да констатираме, че тези правомощия на органите на местното самоуправление и местната администрация не се използват в насока за стимулиране и облекчаване на инвестициите свързани с ВЕИ.

Основни компетенции в тази система имат посочените по-долу органи. Поради обема на техните компетенции, тук са посочени по-главните такива. Изчерпателен списък ще намерите в Анекс 1.

3.1 Министерски съвет (МС):

- » Определя държавната политика за насърчаване производството и потреблението на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, производството и потреблението на газ от възобновяеми източници, както и производството и потреблението на биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта;
- » Приема Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници (НПДЕВИ);
- » Приема национални схеми за подпомагане използването на енергия от възобновяеми източници.

3.2 Министерство на енергетиката (МЕ):

- » Упражнява държавната политика за насърчаване производството и потреблението на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, производството и потреблението на газ от възобновяеми източници, както и производството и потреблението на биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта.

В частност министърът на енергетиката има следните правомощия:

- » Разработва, актуализира и внася за приемане от Министерския съвет Националния план за действие за енергията от възобновяеми източници (НПДЕВИ);
- » Изготвя и представя на Европейската комисия доклади за изпълнението на НПДЕВИ;
- » Предлага съвместно с Министъра на финансите национални схеми за подпомагане използването на енергия от възобновяеми източници;
- » Осъществява контрол върху издаването, прехвърлянето и отмяната на гаранциите за произход на енергия;
- » Осъществява взаимодействие с органите на изпълнителната власт, с браншови организации и заинтересовани юридически лица с нестопанска цел по отношение на провеждането на държавната политика за насърчаване производството и потреблението на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, производството и потреблението на газ от възобновяеми източници, както и производството и потреблението на биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта;
- » Разработва и внася за приемане от Министерския съвет проекти на подзаконовни нормативни актове в случаите, предвидени в Закона за енергията от възобновяеми източници;
- » Приема подзаконовни нормативни актове в случаите, предвидени в Закона за енергията от възобновяеми източници;
- » Осъществява контрол в случаите, предвидени в Закона за енергията от възобновяеми източници;

3.3 Министерство на околната среда и водите (МОСВ)

Министърът на околната среда и водите, в изпълнение на правомощията си по екологичното законодателство, и по силата на Закона за енергията от възобновяеми източници:

- » Разработва и прилага механизъм за надеждно и независимо одитиране на подаваната информация от икономическите оператори относно изпълнение на изискванията на критериите за устойчивост на биогоривата и течните горива от биомаса;
- » Организира създаването и актуализирането на списък на лицата, които осъществяват одит за съответствието на биогоривата и течните горива от биомаса с критериите за устойчивост.

3.4 Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР):

- » Определя преференциални цени за изкупуването на електрическата енергия от възобновяеми източници;
- » Определя с методиката по чл. 35, ал. 5 от Закона за енергетиката⁴ разпределението на разходите, произтичащи от задълженията за закупуване по преференциални цени на електрическа енергия, произведена от възобновяеми източници, между всички крайни клиенти, присъединени към електроенергийната система;
- » Осъществява контрол при провеждането на процедури за присъединяване на енергийни обекти за производство на електрическа енергия към преносната и разпределителните електрически мрежи;
- » Осъществява контрол за изпълнение на задълженията на операторите на преносната и разпределителните електрически мрежи да докладват за случаите на значително намаляване на количествата пренесена и/или разпределена електрическа енергия от възобновяеми източници и за предприетите корективни мерки;
- » Осъществява контрол за изпълнение на задълженията на операторите на преносната и разпределителните мрежи да разходват средствата по чл. 29, ал. 1 от ЗЕВИ единствено за покриване на разходите по чл. 29, ал. 4 от ЗЕВИ³.

3.5 Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР)

Изпълнителният директор на Агенцията за устойчиво енергийно развитие изпълнява държавната политика за насърчаване производството и потреблението на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, производството и потреблението на газ от възобновяеми източници, както и производството и потреблението на биогорива и енергия от възобновяеми

4 <http://www.lex.bg/laws/ldoc/2135728864>

източници в транспорта. Изпълнителният директор в рамките на своите компетенции:

- » Участва в разработването и актуализирането на НПДЕВИ в сътрудничество с органите на изпълнителната власт, включително с кметовете на общини;
- » Организира изпълнението на дейностите и мерките, включени в НПДЕВИ, в сътрудничество със заинтересованите лица, съдейства при разработването и изпълнението на общинските програми за насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници и биогорива;
- » Организира извършването на оценки за наличния и прогнозния потенциал на видовете ресурси за производство на енергия от възобновяеми източници на територията на страната;
- » Организира създаването и поддържането на система за издаване на гаранции за произход на енергията;
- » Издава на производителите на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници гаранции за произход на енергията, извършва дейности по прехвърляне и отмяна на тези гаранции и уведомява КЕВР за издадените гаранции, извършените дейности по прехвърляния и отмяна на гаранции;
- » Участва в разработването на нормативните актове, предвидени в ЗЕВИ;
- » Организира информационни и обучителни кампании за мерките за подпомагане, ползите и практическите особености на развитието и използването на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, газ от възобновяеми източници, биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта.

3.6 Областен управител

Като териториален представител на държавната власт в съответната област, областният управител:

- » Осигурява провеждането на държавната политика за насърчаване производството и потреблението на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, производството и потреблението на газ от възобновяеми източници, както и производството и потреблението на биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта, на територията на областта;
- » Координира дейностите по насърчаване производството и потреблението на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, производството и потреблението на газ от възобновяеми източници, както и производството и потреблението на биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта между общините в областта;
- » Предоставя на изпълнителния директор на АУЕР информация относно изпълнението на програмите по чл. 9 в общините на територията на областта;
- » Предлага изменения в приети от общинските съвети наредби и общи административни актове, когато разрешителни, сертификационни и лицензионни процедури, включително за устройственото планиране, не отговарят на изискванията на чл. 11 от ЗЕВИ⁵. Кметът на общината внася за разглеждане от общинския съвет предложенията на областния управител на първото му заседание след постъпване на предложението.

3.7 Общински съвет

Общинските съвети приемат дългосрочни програми за срок 10 (десет) години и краткосрочни програми за срок 3 (три) години за насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници и биогорива. В общински схеми за подпомагане могат да участват само проекти, свързани с мерките по общинските програми.

3.8 Кмет на община

Разработва и внася за приемане от общинския съвет общински дългосрочни и краткосрочни програми за насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници и биогорива в съответствие с НПДЕВИ, които включват:

.....
5 <http://www.lex.bg/laws/ldoc/2135728864>

- » Мерки за използване на енергия от възобновяеми източници при изграждане или реконструкция, основно обновяване, основен ремонт или преустройство на сгради - общинска собственост;
- » Мерки за използване на енергия от възобновяеми източници при външно изкуствено осветление на улици, площади, паркове, градини и други недвижими имоти - публична общинска собственост, както и при осъществяването на други общински дейности;
- » Мерки за насърчаване на производството и използването на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане, произведена от възобновяеми източници, както и такава, произведена от биомаса от отпадъци, генерирани на територията на общината;
- » Мерки за използване на биогорива и/или енергия от възобновяеми източници в общинския транспорт;
- » Ежегодни информационни и обучителни кампании сред населението на съответната община за мерките за подпомагане, ползите и практическите особености на развитието и използването на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, газ от възобновяеми източници, биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта.

Кметът на общината има и следните допълнителни задължения:

- » Уведомява по подходящ начин обществеността за съдържанието на приетите общински програми, посочени по-горе включително чрез публикуването им на интернет страницата на общината;
- » Организира за територията на общината актуализирането на данните и поддържането на Националната информационна система;
- » Отговаря за опростяването и облекчаването на административните процедури относно малки децентрализирани инсталации за производство на енергия от възобновяеми източници и за производство на биогаз от селскостопански материали – твърди и течни торове, както и на други отпадъци от животински и органичен произход, а когато е необходимо - прави предложения пред общинския съвет за опростяването и облекчаването на процедурите;
- » Оказва съдействие на компетентните държавни органи за изпълнение на правомощията им по този закон, включително предоставя налична информация и документи, организира набирането и предоставянето на информация и предоставянето на достъп до съществуващи бази данни и до общински имоти за извършване на оценката за наличния и прогнозния потенциал на видовете ресурси за производство на енергия от възобновяеми източници на територията на страната.

4. Инвестиционен процес при изграждане на инсталации и съоръжения за производство на електрическа енергия чрез фотоволтаични инсталации

Най-общо инвестиционният процес се осъществява според разпоредбите на устройствените закони и подзаконови нормативни актове и в частност Закона за устройство на територията (ЗУТ). В същия закон се уреждат отделните етапи на инвестиционния процес, свързани със строителните и монтажните дейности, както и участниците в процеса. Наред с това се прилагат процедурите, предвидени в специалните закони.

Всички тези процедури се интегрират в общия инвестиционен процес.

4.1 Процедури, свързани с устройствените закони

4.1.1 Етапи в инвестиционния процес

1. Инвестиционно проектиране (ЗУТ);
2. Разрешения и лицензи (специални закони);
3. Строителство и монтаж (ЗУТ, специални закони);
4. Завършване на строителството (ЗУТ);
5. Разрешение за ползване (ЗУТ);
6. Производствен процес и експлоатация (специални закони)

4.1.2 Участници в инвестиционния процес

Участниците в инвестиционния процес основно по т.1, 3, 4 и 5 са:

1. Възложител;
2. Строител;
3. Проектант;
4. Консултант;
5. Физическото лице, упражняващо технически контрол за част „Конструктивна“;
6. Технически ръководител;
7. Доставчик на машини, съоръжения и технологично оборудване

(1) Възложител е собственикът на имота, лицето, на което е учредено право на строеж в чужд имот, или лицето, което има право да строи в чужд имот по силата на специален закон. Възложителят, или упълномощеното от него лице, осигурява всичко необходимо за започване на строителството – чл.161, ал.1 от ЗУТ.

(2) Проектант е физическо или юридическо лице, включващо в състава си физически лица, притежаващи необходимата проектантска правоспособност – чл.162, ал.1 от ЗУТ.

(3) Строител е физическо или юридическо лице, включващо в състава си физически лица, притежаващи необходимата техническа правоспособност, което по писмен договор с възложителя изпълнява строежа в съответствие с издатите строителни книжа – чл.163, ал.1 от ЗУТ. Строителят може да възложи на подизпълнител извършването на отделни видове строителни и монтажни работи или на части (етапи) от строежа – чл.163, ал.4 от ЗУТ.

(4) Доставчик е отговорен за качествено и срочно изпълнение на доставката и монтажа, както и за свързаните с това приемни изпитвания - ал.165 от ЗУТ.

(5) Консултант, въз основа на писмен договор с възложителя:

- a. Извършва оценяване на съответствието на инвестиционните проекти и/или упражнява строителен надзор;
- b. Може да изпълнява прединвестиционни проучвания, подготовка на проектантския процес и координация на строителния процес до въвеждането на строежа в експлоатация –
- c. чл.166 и 167 от ЗУТ.

Задълженията на участниците в инвестиционния процес са регламентирани в чл.161, 162, 163, 165, 166, 167, 168 от ЗУТ. Поради големия обем от информация и технически детайли, етапите на инвестиционния процес са дадени в приложения към доклада – Анекс 2.

4.2 Процедури, свързани с оценката на въздействието върху околната среда и екологичната оценка на планове и програми

Процедурите по оценката на въздействието върху околната среда и оценката на планове и програми са подробно разписани в Глава 6 на Закона за опазване на околната среда (ЗООС) (чл.81 – 102) както и в двете специализирани наредби – Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Обн. ДВ. бр.57 от 02.07.2004 г.) и Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (Загл. изм. - ДВ, бр. 3 от 2006 г.) (Обн. ДВ. бр. 25 от 18.03.2003 г.)

Процедурата по оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) се извършва в следната последователност:

1. Уведомяване на компетентните органи и засегнатото население;
2. Преценяване на необходимостта от ОВОС;
3. Извършване на консултации; определяне на обхвата, съдържанието и формата на доклада за ОВОС;
4. Оценяване качеството на доклада за ОВОС;

5. 5. Организиране на обществено обсъждане на доклада за ОВОС;
6. 6. Вземане на решение по ОВОС;
7. 7. Осъществяване на контрол по изпълнението на условията от решението по ОВОС;
8. 8. Презаверяване на решение по ОВОС, загубило правно действие.

Екологичната оценка (ЕО) се извършва в следната последователност:

1. 1. Преценяване на необходимостта и обхвата за ЕО;
2. 2. Изготвяне на доклад за ЕО;
3. 3. Провеждане на консултации с обществеността, заинтересувани органи и трети лица, които има вероятност да бъдат засегнати от плана или програмата;
4. 4. Отразяване на резултатите от консултациите в доклада за ЕО;
5. 5. Определяне на мерките за наблюдение и контрол при прилагане на плана или програмата;
6. 6. Издаване на становище по ЕО;
7. 7. Наблюдение и контрол при прилагането на плана или програмата.

Поради големия обем от информация и технически детайли, етапите на ОВОС и ЕО са дадени в приложението към доклада – Анекс 3.

4.3 Процедури, свързани с оценката за съвместимост с целите на защитените зони от мрежата на НАТУРА 2000

Във случаите, когато са налице (1) планове, програми, инвестиционни предложения или техни изменения или разширения, попадащи в обхвата на Глава 6 от Закона за опазване на околната среда (т.е. които подлежат на задължителна ОВОС или ЕО, или подлежат на преценка за ОВОС или ЕО), или (2) планове, програми, инвестиционни предложения или техни изменения или разширения извън обхвата на Глава 6 от ЗООС, попадащи изцяло или отчасти в границите на защитени зони, и свързани с промяна на предназначението и/или начина на трайно ползване на имота; или (3) планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, които са в съответствие с параметрите на планове, програми и проекти от по-висока степен, на които е извършена оценка на съвместимост (ОС), и за които в крайния акт от процедурата по реда на глава втора или трета е поставено условие, изискващо изрично провеждането на оценка за съвместимост, се провеждат процедурите по чл.31 от Закона за биологичното разнообразие, респективно свързаната с него Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони.

Компетентни органи са Министърът на околната среда или директорът на съответната регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ).

Оценката за съвместимост се извършва в следната последователност:

1. 1. Уведомяване на компетентния орган от страна на възложителя на планове, програми, проекти или инвестиционни предложения;
2. 2. Проверка за допустимост;
3. 3. Преценка за вероятната степен на отрицателно въздействие върху защитените зони;
4. 4. Оценка на степента на въздействие върху защитените зони;
5. 5. Оценка на качеството на доклада за степента на въздействие върху защитените зони;
6. 6. Провеждане на консултации с обществеността;
7. 7. Издаване на решение по ОС от компетентния орган и контрол по изпълнението му.

Характерно за всички процедури по оценката за съвместимост е, че те се съвместяват с провеждането на всички други процедури на оценка – ЕО или ОВОС, поради което са почти винаги част от тези процедури и в много редки случаи се провеждат самостоятелно.

В случаите на прекратяване на процедурата по ОВОС или ЕО се прекратява и съответната съвместена процедура по чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие.

Преценката за вероятната степен на отрицателно въздействие върху защитени зони и защитени тери-

тори при производството на електрическа енергия чрез фотоволтаични инсталации в повечето случаи би следвало да е, че инвестиционното предложение или плана/програмата няма вероятност да окаже значително отрицателно въздействие върху природни местообитания, популации и местообитания на видове, предмет на опазване в защитени зони, поради факта, че не се очаква пряко или косвено значително отрицателно въздействие върху предмета и целите на опазване на защитените зони, поради разстоянието, естеството и мащаба на въздействие.

4.4 Процедури, свързани с комплексното предоставяне и контрол на замърсяванията

Доколкото повечето инвестиционни предложения свързани с производство на електрическа енергия от ВЕИ не попадат в обхвата на Приложение 4 от ЗООС – инсталации по категории промишлени дейности раздел 1 – Енергийно стопанство, то приложим ще е доброволният режим.

Има по-голяма вероятност комплексните разрешителни да се издават и за инсталации и съоръжения извън обхвата на Приложение 4 въз основа на писмено заявление от съответните оператори.

Във всички случаи преди започване на дейността трябва да се изясни в цялост технологичният процес, за да се направи обосновано предварително проучване за необходимостта от издаване на комплексно разрешително.

В тази връзка следва да се оцени значението на комплексното предотвратяване и контрол на замърсяванията относно:

- » Прилагане на всички възможни мерки за предотвратяване на замърсяването, чрез прилагане на най-добри налични техники (НДНТ);
- » Прилагане на система за управление на околната среда (СУОС);
- » Избягване образуването на отпадъци. Когато това е невъзможно технически или икономически, отпадъците се оползотворяват или обезвреждат по начин, по който се намалява въздействието върху околната среда;
- » Недопускане на замърсяване на околната среда над нормите на допустими емисии и нормите за качество на ОС;
- » Ефективно използване на енергията;
- » Прилагане на всички възможни мерки за предотвратяване на промишлени аварии и ограничаване последициите от тях;
- » Предприемане на необходими мерки за намаляване на риска от замърсяване и приваждане на територията на площадката, върху която се намира инсталацията, в задоволително състояние след прекратяване на дейността.

Изпълнителният директор на Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) е компетентният орган за издаване, отказ, преразглеждане, изменение, актуализиране и отмяна на разрешителните.

Комплексното разрешително (КР) е безсрочно. На всеки 8 години компетентният орган преразглежда разрешителното.

Относно мястото на КР в инвестиционния процес са приложими следните основни положения:

- » Последователност с извършването на процедурата по ОВОС;
- » Преди издаване на разрешение за строеж (чл.118, ал.1 от ЗООС) – при непотвърждаване прилагането на най-добри налични техники;
- » Изключение се допуска за инсталации и съоръжения, за които е завършена процедура по ОВОС с решение, потвърждаващо прилагането на най-добрите налични техники, в съответствие с чл. 99а от ЗООС. В тези случаи комплексното разрешително е задължително при въвеждането на инсталациите и съоръженията в експлоатация.

РИОСВ, съгласно териториалния принцип, е компетентният орган, който осъществява контрол върху

изпълнението на условията в издадените комплексни разрешителни.

4.5 Производство на енергия от възобновяеми източници – принципни положения

Насърчаването на производството на енергия от възобновяеми източници се извършва чрез:

- » Разработване на схеми за подпомагане производството и потреблението на енергия от възобновяеми източници, газ от възобновяеми източници, биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта и на течни горива от биомаса;
- » Разработване на схеми за подпомагане производството и потреблението на енергия от биомаса в случаите, когато се използват технологии с висока степен на опазване на околната среда, и се произвежда енергия по високоефективен способ;
- » Разработване на съвместни схеми за подпомагане с другите гържави-членки на Европейския съюз, за подпомагане производството и потреблението на енергия от възобновяеми източници;
- » Финансиране на дейности и проекти за производство на енергия от възобновяеми източници, както и за използване на енергия от възобновяеми източници при крайното потребление на енергия от фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“ и от други финансови институции;
- » Договори с гарантиран резултат съгласно Закона за енергийната ефективност, свързани с използване на енергията от възобновяеми източници.

Производството на електрическа енергия от възобновяеми източници, включително на електрическа енергия от комбинирано производство на топлинна и/или енергия за охлаждане и електрическа енергия от възобновяеми източници, се насърчава чрез:

- » Предоставяне на гарантиран достъп на електрическата енергия, произведена от възобновяеми източници, до преносната и разпределителните електрически мрежи при спазване на критериите за сигурност, определени с правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 и 5 от Закона за енергетиката;
- » Приоритетно оставяне в работа от оператора на преносната или разпределителната мрежа на електропроизводствените мощности на енергийните обекти по чл. 24, т. 3 с комбиниран цикъл и индиректно използване на биомаса, от чието общо тегло животинският тор е не по-малко от 50 на сто, и с комбиниран цикъл и индиректно използване на биомаса от растителни отпадъци от собствено земеделско производство, при спазване на баланса между производството и потреблението при излишък, след изчерпване на заявките за балансиране надолу и без ограничение на работните часове през годината на съответната централа;
- » Гарантиране на преноса и разпределението на електрическата енергия, произведена от възобновяеми източници, при спазване на критериите за сигурност;
- » Осигуряване изграждането на необходимата инфраструктура и електроенергийни мощности за регулиране на електроенергийната система;
- » Предоставяне на приоритет при диспечирание на електрическата енергия, произведена от възобновяеми източници, при спазване на критериите за сигурност;
- » Изкупуване на електрическата енергия, произведена от възобновяеми източници, за определен в закона срок;
- » Определяне на преференциална цена за изкупуване на електрическата енергия, произведена от възобновяеми източници, включително и електрическата енергия, произведена от биомаса, чрез технологии за пряко изгаряне, с изключение на енергията, произведена от водноелектрически централи с обща инсталирана мощност над 10 MW.

Насърченията, както и редът за присъединяване по раздел II от ЗЕВИ, както и чл. 31 и 32 от ЗЕВИ, не се прилагат за енергийните обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, които се заявяват за присъединяване след датата на доклада на министъра на енергетиката, в който е отчетено, че общата национална цел е постигната. Това се отнася и за малките производители на енергия от ВЕИ.

Всички инвестиционни намерения за изграждане на енергийни обекти за производство на енергия от

Възобновяеми източници се предхождат от оценка за наличния и прогнозния потенциал на ресурса на съответния вид енергия от възобновяем източник, който се предвижда да бъде използван в процеса на производство на енергия в бъдещия енергиен обект. Условието и редът за извършване на оценката, както и изискванията към лицата, извършващи оценката, се определят с наредба, издадена съвместно от министъра на енергетиката, министъра на околната среда и водите и министъра на земеделието и храните.

Тези изисквания относно оценката не се прилагат за отделни инсталации в следните случаи:

- » Изграждане и въвеждане в експлоатация на енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници с обща инсталирана мощност до 30 kWt, включително върху покривни и фасадни конструкции на сгради и върху недвижими имоти към тях в границите на урбанизирани територии;
- » Изграждане и въвеждане в експлоатация на енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници върху покривни и фасадни конструкции на сгради за производствени и складови дейности и върху недвижими имоти към такива сгради в производствени зони с обща инсталирана мощност до 1 MWt включително;
- » Изграждане и въвеждане в експлоатация на енергийни обекти или монтиране и въвеждане в експлоатация на инсталации за производство на топлинна енергия и/или енергия за охлаждане от възобновяеми източници.

Законът предвижда прилагането на инвестиции при задоволяването на собствени нужди на жилищните и промишлени сгради, но набляга основно на осигуряването на топлинната енергия. При изграждане на нови или при реконструкция, основно обновяване, основен ремонт или преустройство на съществуващи сгради се въвеждат в експлоатация инсталации за производство на енергия от възобновяеми източници, когато това е технически възможно и икономически целесъобразно.

При посочените случаи най-малко 15% от общото количество топлинна енергия и енергия за охлаждане, необходима на сградата, трябва да бъде произведена от възобновяеми източници чрез въвеждане на:

- » Централизирано отопление, използващо биомаса или геотермална енергия;
- » Индивидуални съоръжения за изгаряне на биомаса с ефективност на преобразуването най-малко 85% при жилищни и търговски сгради и 70% при промишлени сгради;
- » Слънчеви топлинни инсталации;
- » Термопомпи и повърхностни геотермални системи.

При изготвянето на инвестиционни проекти за нови сгради или за реконструкция, основно обновяване, основен ремонт или преустройство на съществуващи сгради в част „Енергийна ефективност“ и при обследването за енергийна ефективност на съществуващи сгради, задължително се анализират възможностите за използване на енергия от възобновяеми източници за доказване на техническата възможност и икономическата целесъобразност. Анализът на възможностите за използване на енергия от възобновяеми източници е част от оценката на показателите за годишен разход на енергия в сградата.

При реализиране на проекти за модернизация на производствените процеси в малки и средни предприятия мерките за енергийна ефективност се комбинират с въвеждане в експлоатация на инсталации за производство на топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници за задоволяване на технологични нужди на предприятието.

Дейностите по монтиране и поддръжка на инсталации и съоръжения, свързани с добива на енергия от ВЕИ, включително съоръжения за биомаса, слънчеви фотоволтаични преобразуватели, слънчеви топлинни инсталации, термопомпи и повърхностни геотермални системи, се извършват от лица, притежаващи необходимата професионална квалификация за това.

Придобиването на квалификация за извършване на дейностите по монтиране и поддръжка се извършва при условията и реда на Закона за професионалното образование и обучение. Институциите, които имат право да осъществяват обучение за придобиване на професионална квалификация съгласно Закона за професионалното образование и обучение, са длъжни да представят ежегодно в АУЕП списък на лицата, при-

добили квалификация за извършване на посочените дейности.

Държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професия „Техник на енергийни съоръжения и инсталации“ или „Монтьор на енергийни съоръжения и инсталации“, специалност „Възобновяеми енергийни източници“, включваща дейностите по монтиране и поддръжка, както и сроковете на валидност на документите, удостоверяващи наличието на съответния вид квалификация, се определят с наредба на министъра на образованието и науката.

Важен елемент от документалното обезпечаване на производството на електрическа енергия от ВЕИ, и в частност на електрическата енергия от фотоволтаичните инсталации, е гаранцията за произход на енергията от възобновяеми източници

Както бе посочено, гаранцията за произход е електронен документ, който служи като доказателство пред краен потребител (купувач за собствено ползване), че определен дял или количество от доставената му енергия е произведено от възобновяеми източници. В този смисъл всички действия по издаването, прехвърлянето и отмяната на гаранции за произход се извършват по електронен път.

Гаранциите за произход на електрическата енергия от възобновяеми източници се използват от доставчика на електрическа енергия за доказване дела на енергия от възобновяеми източници в общия му енергиен състав. Количеството енергия от възобновяеми източници, съответстващо на гаранции за произход, прехвърлени на трета страна от доставчика на електрическа енергия, се изважда от дела на енергията от възобновяеми източници в неговия енергиен състав. Дейностите по издаване, прехвърляне и отмяна на гаранциите за произход на енергията от възобновяеми източници се извършват от АУЕР. Гаранциите за произход се издават срещу заплащане на такса, определена с тарифата за таксите, събирани от АУЕР. Условието и редът за издаване, прехвърляне и отмяна на гаранциите за произход, както и условията и редът за признаване на гаранциите за произход се определят с наредба на министъра на енергетиката. Гаранцията за произход се отменя, след като бъде използвана или с изтичането на срока, за който е издадена.

Гаранция за произход се издава на производител за стандартно количество енергия от 1МВтч, като за всяка единица произведена енергия може да бъде издавана само една гаранция за произход. Гаранция за произход важи за срок 12 месеца от производството на съответната единица енергия и съдържа най-малко следната информация:

- » Възобновяемият източник, използван за производство на енергията;
- » Началната и крайната дата на производство на енергията от възобновяеми източници;
- » Вид на произведената енергия;
- » Наименование, местоположение, вид и обща инсталирана мощност на енергийния обект, където енергията е била произведена;
- » Използвани схеми за подпомагане;
- » Дата на въвеждане на енергийния обект в експлоатация;
- » Дата и място на издаване;
- » Уникален идентификационен номер.

4.6 Присъединяване на енергийни обекти за производство на електрическа енергия от ВЕИ

Важен етап от общия процес на производство и продажба на електрическата енергия, получена от ВЕИ, е процесът на присъединяване към преносната мрежа.

Условието и редът за провеждане на процедурите относно присъединяването, включително критериите за допустимост и за осъществяване на контрол от КЕВР, се уреждат с наредбата по чл. 116, ал. 7 от Закона за енергетиката.

Операторите на разпределителни електрически мрежи ежегодно до 28 февруари представят на операто-

ра на преносната електрическа мрежа предвижданите за едногодишен период електрически мощности, които могат да бъдат предоставяни за присъединяване към разпределителните мрежи на обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, по райони на присъединяване и нива на напрежение. Мощностите за присъединяване, за които са налице условия за изключения от общата процедура по присъединяване, не се включват в предвижданите електрически мощности, които могат да бъдат предоставяни за присъединяване.

Операторът на преносната електрическа мрежа на базата на 10-годишния план за развитие на преносната мрежа и предложенията по ал. 1 ежегодно до 30 април предоставя на КЕВР и на министъра на енергетиката предвижданите за едногодишен период електрически мощности, които могат да бъдат предоставяни за присъединяване към преносната и разпределителните електрически мрежи на обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, по райони на присъединяване и нива на напрежение.

Министърът на енергетиката в едномесечен срок от получаване на предложенията изпраща на КЕВР становище за съответствието им с НПДЕВИ. Комисията за енергийно и водно регулиране одобрява ежегодно до 30 юни и публикува на интернет страницата на Комисията предвижданите за едногодишен период, считано от 1 юли, електрически мощности, които могат да бъдат предоставяни за присъединяване към преносната и разпределителните електрически мрежи на обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, по райони на присъединяване и нива на напрежение.

Условията и редът за изготвяне на предвижданията се уреждат с наредбата по чл. 60 от Закона за енергетиката. Предвижданията на операторите на разпределителни електрически мрежи и на операторите на преносната електрическа мрежа се разработват въз основа на целите в НПДЕВИ и данни за:

- » Сключените предварителни договори;
- » Отчетеното и прогнозното потребление на електрическа енергия;
- » Преносните възможности на мрежите;
- » Възможностите за балансиране на мощностите в електроенергийната система.

В общия случай се предвижда процедура, при която има и ред изключения, които касаят именно разглежданите от нас случаи на малки производители.

Лицата, които желаят да изградят енергиен обект за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, или да извършат разширение на съществуваща електрическа централа, или да увеличат инсталираната електрическа мощност на централа за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, подават до оператора на съответната електрическа мрежа заявления за присъединяване в посочени от тях райони. Заявления се подават след одобряване на електрическите мощности, които могат да бъдат предоставяни за присъединяване, до приключване на едногодишния период.

Операторът на съответната електрическа мрежа разглежда заявленията по реда на постъпването им и с **мотивирано становище се произнася по допустимостта на всяко заявление в срок 14 дни от постъпването му.**

Операторът на съответната електрическа мрежа изпраща на заявителя **становището по допустимостта** и го публикува на интернет страницата си.

При становище по допустимостта, с което заявлението е определено като допустимо, операторът на съответната електрическа мрежа извършва проучване и издава **становище за условията и начина за присъединяване.**

След изчерпване на одобрените електрически мощности за съответния район операторът на електрическа мрежа връща подадените и неразгледаните заявления, което се смята за мотивиран отказ за присъединяване.

Операторите на преносната и на разпределителните електрически мрежи изпращат в КЕВР и публику-

ват на своите интернет страници:

- » Становищата по допустимостта и за условията и начина за присъединяване;
- » Информация за върнатите заявления;
- » Информация, когато одобрените електрически мощности за съответния район бъдат изчерпани.

За финансовото обезпечаване на процеса е предвидена т.н. **гаранция за участие**. При подаване на заявленията, в полза на оператора на съответната електрическа мрежа, се внася гаранция за участие в процедурата в размер **5000 лв. на мегават (МВт) заявена мощност за присъединяване**. Гаранцията за участие се освобождава в срок до 7 дни от издаване на становището по допустимостта и се връща на заявителите, чиито заявления са определени за недопустими, и на заявителите, чиито заявления не са разгледани и са върнати. Гаранцията за участие, в случаите на издадено становище за условията и начина за присъединяване, остава в полза на оператора на съответната електрическа мрежа като част от авансовото плащане за присъединяването. В случай, че искането за изготвяне на предварителен договор за присъединяване не бъде подадено пред съответния оператор на електрическа мрежа в срок до 6 месеца от получаване на становището за условията и начина за присъединяване, то се смята за невалидно.

Операторът на съответната електрическа мрежа има право да задържи гаранцията за участие, когато заявителят:

1. Оттегли заявлението си преди изтичането на срока за произнасяне от оператора с мотивирано становище по допустимост или след издаване на становището по условията и начина за присъединяване;
2. Не подаде искане за изготвяне на предварителен договор;
3. Откаже да сключи предварителен договор по причина, за която производителят отговаря.

Посочените по-горе изисквания не се прилагат за енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници:

- » **С обща инсталирана мощност до 30 кВт включително, които се предвижда да бъдат изградени върху покривни и фасадни конструкции** на присъединени към електроразпределителната мрежа сгради и върху недвижими имоти към тях в урбанизирани територии;
- » **С обща инсталирана мощност до 200 кВт включително, които се предвижда да бъдат изградени върху покривни и фасадни конструкции** на сгради за производствени и складови дейности присъединени към електропреносната или електроразпределителната мрежа в урбанизирани територии;
- » **С комбиниран цикъл и индиректно използване на биомаса**, които се предвижда да бъдат изградени в урбанизирани територии, селскостопански обекти или производствени зони, и които са с инсталирана електрическа мощност до:
 - » 1,5 МВт и използват биомаса, от чието общо тегло животинският тор е не по-малко от 60%, при спазване изискванията на чл. 18, ал. 7, и за които инсталираната мощност се доказва съгласно наредбата по чл. 116, ал. 7 от Закона за енергетиката;
 - » 500 кВт и използват биомаса от растителни отпадъци от собствено земеделско производство.
- » **С инсталирана електрическа мощност до 1,5 МВт**, включително за производство на енергия от водноелектрически централи;
- » **Когато при подаване на искане за присъединяване производителят на електрическа енергия от възобновяеми източници декларира, че няма да ползва преференциите относно цената на изкупуваната електрическа енергия.**

В случаите, когато са налице посочените по-горе изключения от общия ред, се подават искания за проучване на условията и начина на присъединяване пред съответния оператор на електрическа мрежа при условията и по реда на наредбата по чл. 116, ал. 7 от Закона за енергетиката.

Производител на електрическа енергия от възобновяеми източници, който предвижда да използва произвежданата енергия за собствено потребление, посочва това в искането.

За обектите с обща инсталирана мощност до **30 кВт включително, които се предвижда да бъдат из-**

изградени върху покривни и фасадни конструкции на присъединени към електроразпределителната мрежа сгради и върху недвижими имоти към тях в урбанизирани територии, **условията за присъединяване се определят в становище, което се издава в срок до 30 дни от постъпване на искането**, а в случаите когато инсталираната мощност не надвишава предоставената мощност за присъединяване на сградата като обект на потребител - в срок до 15 дни от постъпване на искането.

В посочените случаи предварителен договор за присъединяване не се сключва, а договор за присъединяване се сключва при условията, определени в становището, и при издадено разрешение за строеж. Когато е налице искане за сключване на договор за присъединяване, разпределителното предприятие представя проект на договор в срок до 30 дни.

Друг съществен и често противоречив момент е разпределението на разходите относно присъединяването, при което се отчитат статута на съответния имот и на съответната територия в цялост. **Разходите за изграждане на съоръжения за присъединяване на енергиен обект на производител към съответната мрежа до границата на собственост на електрическите съоръжения са за сметка на производителя. Разходите за изграждане на съоръжения за присъединяване на енергийния обект на производител към съответната мрежа от границата на собственост на електрическите съоръжения до мястото на присъединяване, както и за развитие, включително реконструкция и модернизация, на електрическите мрежи във връзка с присъединяването са за сметка на собственика на съответната мрежа.**

Границата на собственост на електрическите съоръжения се определя съгласно наредбата по чл. 116, ал. 7 от Закона за енергетиката. Когато мястото на присъединяване не съвпада с границата на собственост на електрическите съоръжения, се прилага чл. 116, ал. 5 от Закона за енергетиката.

Средствата за търговско измерване на електрическата енергия се разполагат на границата на собственост или непосредствено най-близо до нея, съгласно правилата по чл. 83, ал. 1, т. 6 от Закона за енергетиката.

Мястото на присъединяване на енергийните обекти с обща инсталирана мощност до 30 кВт включително, които се предвижда да бъдат изградени върху покривни и фасадни конструкции на присъединени към електроразпределителната мрежа сгради и върху недвижими имоти към тях в урбанизирани територии съвпада с мястото, където е монтирано средството за търговско измерване на потребяваната електрическа енергия в случаите, когато инсталираната мощност не надвишава предоставената мощност за присъединяване на сградата като обект на потребител.

Операторите на преносната и разпределителните електрически мрежи във връзка с изпълнение на целите и мерките, заложи в Националния план за действие за енергията от възобновяеми източници, включват в ежегодните инвестиционни и ремонтни програми средства за развитие на мрежите, свързани с присъединяването, преноса и разпределението на електрическата енергия, произведена от възобновяеми източници.

Операторите на преносната и разпределителните електрически мрежи ежегодно до 31 март докладват на КЕВР за изпълнението на дейностите, заложи в инвестиционните и ремонтните програми за развитие на мрежите през предходната календарна година, за целите на присъединяване на енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, а в случай на неизпълнение - за предприетите мерки, като в докладите се включва информация за събраните авансови плащания и за разходването им, както и информация за намаляването на количествата пренесена и разпределена енергия и предприетите корективни мерки.

При действащата обща процедура е нормативно уредена системата на авансово разплащане относно присъединяването.

При сключване на предварителен договор за присъединяване производителят на електрическа енергия от възобновяеми източници дължи на преносното или съответното разпределително предприятие, което го присъединява, авансово плащане в размер на:

- » 50 000 лв. за всеки мегават (МВт) инсталирана мощност на бъдещия енергиен обект, когато инста-

- лираната мощност е по-голяма от 5 МВт;
- » 25 000 лв. за всеки мегават (МВт) инсталирана мощност на бъдещия енергиен обект, когато инсталираната мощност е до 5 МВт, включително.

Авансът е част от цената за присъединяване и остава в полза на енергийното предприятие-собственик на преносната или на разпределителната електрическа мрежа, в случаите, когато енергийният обект на производителя на електрическа енергия от възобновяеми източници не бъде изграден в сроковете, определени в договора за присъединяване, когато неизпълнението е по причина, за която производителят отговаря.

Производителят на електрическа енергия от възобновяеми източници внася аванса по сметка на собственика на преносната или на разпределителна електрическа мрежа. Договорът за присъединяване регламентира плащането на оставащата част от определената в него цена за присъединяване, в случаите когато тази цена е по-висока от стойността на авансовото плащане.

Средствата от авансовете плащания служат за покриване на разходите за изграждане на съоръженията за присъединяване и за планираното развитие, включително реконструкцията, модернизацията и управлението на електрическите мрежи във връзка с присъединяването на конкретния енергиен обект за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници.

Предварителният договор за присъединяване е със срок не по-дълъг от една година, като преди изтичането на този срок производителят подава писмено искане за сключване на договор за присъединяване. Договорът за присъединяване е със срок не по-дълъг от срока за въвеждане в експлоатация на обекта на производителя и съоръженията за присъединяването му, но не повече от три години, когато въвеждането в експлоатация е предвидено да се извърши на един етап. При поетапно въвеждане в експлоатация срокът за въвеждане в експлоатация на първия етап е не повече от три години от сключването на договора. Отговорността на страните при неспазване на условията и сроковете по предварителния договор за присъединяване и по договора за присъединяване се уреждат в съответния договор.

Процедурата за присъединяване се прекратява при неизпълнение на някое от изискванията относно авансовете плащания или липсата на предварителни и/или окончателен договор за присъединяване. В тези случаи становището за условията и начина за присъединяване се смята за невалидно, съответно предварителният договор се смята за прекратен.

Цената за присъединяване на енергиен обект, за който е налице изключение от общата процедура по присъединяване, е индивидуална, включва разходите за изграждане на съоръженията за присъединяване към съответната разпределителна мрежа и се определя по методика, приета от КЕВР съгласно съответната наредба по чл. 36, ал. 3 от Закона за енергетиката.

Предварителният договор и договорът за присъединяване се сключват при условията и по реда на наредбата по чл. 116, ал. 7 от Закона за енергетиката.

Комисията за енергийно и водно регулиране изготвя доклад на всеки две години след това, относно спазване на правилата за покриване на разходите и при необходимост прави предложения за изменението им. Докладът се публикува на интернет страницата на Комисията.

4.7 Изкупуване, пренос и разпределение на електрическата енергия от ВЕИ

Следващият и може би най-важен етап от експлоатацията на съответното съоръжение или инсталация за получаване на електрическа енергия, е реализацията на произведената енергия, в това число и съпътстващите дейности по нейното транспортиране и разпределение.

Производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници, чиито енергийни обекти са с обща **инсталирана мощност над 30 кВт** сключват договор за достъп с оператора на преносната или на разпределителната мрежа при общи условия, одобрени от КЕВР и обявени на интернет страницата на

оператора на съответната разпределителна мрежа преди сключване на договора за изкупуване на електрическата енергия. Неразделна част от договора за достъп е оценката на потенциала по чл. 19, ал. 1 от ЗЕВИ, когато изготвянето ѝ е задължително, въз основа на който потенциал се изготвят прогнозните графици за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници. В договора за достъп се определят условията по изпълнение на прогнозните графици и се уговарят дължимите от оператора обезщетения при ограничаване в производствения режим на енергийния обект, с изключение на случаите на планови ремонти, както и с изключение на случаите по чл. 72 и 73 от Закона за енергетиката. В случаите, когато мрежата не е собственост на съответния оператор, обезщетения се уговарят в договор между собственика на тази мрежа и производителя на електрическа енергия от възобновяеми източници.

Производителят на електрическа енергия от възобновяеми източници с инсталирана мощност над 200 кВт осигурява предаването на данни в реално време на оператора на преносната или на разпределителната електрическа мрежа за доставената в мястото на присъединяване електрическа мощност, както и дистанционно управление на тази мощност. Операторите на разпределителната електрическа мрежа предават на оператора на преносната електрическа мрежа обобщени данни в реално време за доставената в точките на присъединяване на електрическа мощност по райони на присъединяване от различните видове възобновяеми източници с инсталирана мощност над 200 кВт.

Производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници, чиито енергийни обекти са с **обща инсталирана мощност до 30 кВт включително**, използват разпределителните мрежи, към които са присъединени, при общи условия, одобрени от КЕВР и обявени на интернет страницата на оператора на съответната разпределителна мрежа. Операторът на преносната или на разпределителната електрическа мрежа ограничава дистанционно или по диспечерско разпореждане подаваната към електрическата мрежа енергия в случаите, когато бъдат надвишени преносните възможности на мрежата, към която производителят е присъединен, или в случаите по чл. 73 от Закона за енергетиката. Операторът на преносната или на разпределителната електрическа мрежа незабавно уведомява по начин, определен в договора за достъп, производителя на електрическа енергия от възобновяеми източници за предстоящи ограничения, като посочва дата и час на въвеждане и съответния обхват.

Операторът на преносната или на разпределителната електрическа мрежа докладва на КЕВР на всеки 6 месеца за случаите на значително намаляване на количествата пренесена и разпределена електрическа енергия от възобновяеми източници и предприетите от него корективни мерки за предотвратяване намаляването на тези количества при условия и по ред, определени с наредбата по чл. 60 от Закона за енергетиката.

Съществен елемент от ценообразуването при продажбата на електрическа енергия е държавното регулиране на цените и завишеният контрол върху ценообразуването. Предполага се, че този подход ще претърпи корекции при развитието на енергийния свободен пазар. Друг важен момент е прилагането на преференциални цени при продажбата на произведената от ВЕИ енергия.

Комисията за енергийно и водно регулиране определя преференциални цени за изкупуване на електрическата енергия, произведена от възобновяеми източници, с изключение на енергията, произведена от водноелектрически централи с инсталирана мощност над 10 МВт:

1. Ежегодно в срок до 30 юни;
2. Когато в резултат на извършен анализ на ценообразуващите елементи по ал. 2, констатира съществено изменение на някой от тях.

Преференциалните цени по ал. 1 се определят по реда на съответната наредба по чл. 36, ал. 3 от Закона за енергетиката, като се отчитат видът на възобновяемия източник, видовете технологии, инсталираната мощност на обекта, мястото и начинът на монтиране на съоръженията, както и:

1. Инвестиционните разходи;
2. Нормата на възвращаемост;
3. Структурата на капитала и на инвестицията;
4. Производителността на инсталацията според вида технология и използваните ресурси;
5. Разходите, свързани с по-висока степен на опазване на околната среда;

6. Разходите за суровини за производство на енергия;
7. Разходите за горива за транспорта;
8. Разходите за труд и работна заплата;
9. Другите експлоатационни разходи.

Преференциалната цена на електрическата енергия от възобновяеми източници се определя за целия срок на договора за изкупуване по чл. 31, ал. 2, като след изтичане на този срок преференции за цените не се предоставят.

Комисията за енергийно и водно регулиране ежегодно до 30 юни актуализира преференциалната цена на електрическата енергия, произведена от биомаса, с коефициент, който отразява изменението на стойността на ценообразуващите елементи по разходите за суровини за производство на енергия, разходите за горива за транспорта и разходите за труд и работна заплата, като коефициентът, отразяващ изменението на стойността на тези ценообразуващите елементи, се определя като произведение от:

1. Изменението на разходите за суровина за производство на електрическа енергия от биомаса, на разходите за горива за транспорта, необходими за доставка на суровината за производство на електрическа енергия, и на разходите за труд и работна заплата, необходими за добиването и обработката на суровината за производство на електрическа енергия и производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, изразено в проценти, и
2. Делът на съответния ценообразуващ елемент от общите разходи, изразен в проценти.

Процентът на изменение на разходите за труд и работна заплата се определя въз основа на данните от Националния статистически институт (НСИ) за изменението на средната работна заплата за предходната календарна година.

Електрическата енергия от възобновяеми източници се изкупува от обществения доставчик, съответно от крайните снабдителни по определената от КЕВР преференциална цена, действаща към датата на въвеждане в експлоатация по смисъла на Закона за устройство на територията на енергийния обект за производство на електрическа енергия, а за обектите с обща инсталирана мощност до 30 кВт включително, които се предвижда да бъдат изградени върху покривни и фасадни конструкции на присъединени към електроразпределителната мрежа сгради и върху недвижими имоти към тях в урбанизирани територии – към датата на заявлението за извършено монтиране на инсталация за производство на електрическа енергия, подадено до разпределителното предприятие по реда на наредбата по чл. 116, ал. 7 от Закона за енергетиката.

Електрическата енергия от възобновяеми източници се изкупува въз основа на сключени дългосрочни договори за изкупуване за срок от:

1. Двадесет (20) години – за електрическата енергия, произведена от геотермална и слънчева енергия, както и за електрическата енергия, произведена от биомаса;
2. Дванадесет (12) години – за електрическата енергия, произведена от вятърна енергия;
3. Петнадесет (15) години – за електрическата енергия, произведена от водноелектрически централи с инсталирана мощност до 10 МВт, както и за електрическата енергия, произведена от други видове възобновяеми източници.

Сроковете по договорите текат от датата на въвеждане в експлоатация на енергийния обект, съответно от датата на въвеждане в експлоатация на първия етап, при поетапно въвеждане в експлоатация, а за обектите с обща инсталирана мощност до 30 кВт включително, които се предвижда да бъдат изградени върху покривни и фасадни конструкции на присъединени към електроразпределителната мрежа сгради и върху недвижими имоти към тях в урбанизирани територии – от датата на сключване на договор за изкупуване на електрическата енергия. **За енергийни обекти, въведени в експлоатация, и инсталации, монтирани след 31 декември 2015 г., сроковете за изкупуване се намаляват със срока от тази дата до датата на въвеждането в експлоатация, съответно монтирането.**

Цената на електрическата енергия от възобновяеми източници, не се изменя за срока на договора за изкупуване, освен в случаите на добив на енергия от биомаса при ежегодното актуализиране от КЕВР, като

след изтичане на този срок преференции за цените не се предоставят.

Общественият доставчик, съответно крайните снабдители, изкупуват произведената електрическа енергия от възобновяеми източници при следните условия:

1. По преференциална цена за количествата електрическа енергия до размера на нетното специфично производство на електрическа енергия, въз основа на което са определени преференциални цени в съответните решения на КЕВР;
2. По цена за излишък на балансиращия пазар за количествата, надхвърлящи производството по преходната точка.

При производство на електрическа енергия чрез комбинирано използване на възобновяеми и невъзобновяеми източници цените и задължението за изкупуване се отнасят само за енергията, отговаряща на дела на вложеното количество възобновяеми източници.

Разпоредбите не се прилагат за енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, когато е заявено че не се ползват преференциални цени и произведената енергия се ползва за собствени нужди.

В случаите, когато инвестицията за изграждането на енергийния обект за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници се подпомага със средства от национална или европейска схема за подпомагане, електрическата енергия се изкупува от обществения доставчик или съответния краен снабдител по групи цени, определени от КЕВР, при условията и по реда на съответната наредба по чл. 36, ал. 3 от Закона за енергетиката.

В случаите когато енергията се използва за собствени нужди количеството електрическа енергия, което не е използвано за собствено потребление, се изкупува от съответния краен снабдител по цена, определена от КЕВР при условията и по реда на съответната наредба по чл. 36, ал. 3 от Закона за енергетиката.

Въвеждането в експлоатация на енергийни обекти се извършва по реда на наредбата по чл. 177, ал. 2 от Закона за устройство на територията, но не по-късно от 30 дни от датата на подаване на искане, придружено със съответните документи, включително за извършени 72-часови проби.

Когато е предвидено отделни части от енергийния обект да бъдат въвеждани поетапно в експлоатация, цената за изкупуване на електрическата енергия се променя при въвеждане в експлоатация на всеки следващ етап, като тя е средно претеглена цена към съответстващите инсталирани мощности между цената за изкупуване до датата на въвеждане в експлоатация на съответната част и определената от КЕВР преференциална цена към тази дата и се определя по методика, приета от КЕВР.

Количествата електрическа енергия над тези изкупувани по преференциални цени производителите могат да ползват за снабдяване на свои клонове, предприятия и обекти или да продават по свободно договорени цени по реда на глава девета, раздел VII от Закона за енергетиката и/или на балансиращия пазар. За количествата електрическа енергия изкупувана по преференциални цени търговските (TPS) графици на балансиращи групи с членове производители на електрическа енергия от възобновяеми източници могат да бъдат променяни само по реда на чл. 73 от Закона за енергетиката.

4.8 Процедури, свързани с информационната и комуникационна среда

С цел осигуряване на достъпност и разполагаемост на информацията, събирана при условията и по реда на този закон, в АУЕР се създава, поддържа и актуализира Национална информационна система (НИС) за потенциала, производството и потреблението на енергия от възобновяеми източници в Република България.

За осигуряване на достъпност чрез НИС се предоставя:

- » Националните цели за производство и потребление на енергия от възобновяеми източници общо и

по сектори;

- » Докладите за изпълнението на НПДЕВИ;
- » Квалификационни схеми за обучение за придобиване на професионална квалификация за дейностите по монтиране и поддръжка на съоръженията за добив на електрическа енергия от ВЕИ;
- » Списък за придобиване на професионална квалификация за дейностите по монтиране и поддръжка на съоръженията за добив на електрическа енергия от ВЕИ;
- » Информация за мерки за стимулиране на производството и потреблението на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници и газ от възобновяеми източници;
- » Информация за семинари, конференции и други мероприятия, свързани с производството и потреблението на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, на газ от възобновяеми източници, както и с производството и потреблението на биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта;
- » Информация за чистите ползи, разходите на енергия и енергийната ефективност на оборудването и системите за производство и потребление на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, предоставяна от доставчиците на оборудване и системи;
- » Информация за обучителни и информационни кампании за мерките за подпомагане, ползите и практическите особености на развитието и използването на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, газ от възобновяеми източници, биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта;
- » Информация за реда за разглеждане на заявленията за издаване на разрешения, сертификати и лицензи за енергийни обекти за производство на енергия от възобновяеми източници;
- » Друга информация

За осигуряване на разполагаемост чрез НИС се предоставя информация за:

- » Производството на енергия от възобновяеми източници, газ от възобновяеми източници, биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта;
- » Потреблението на енергия, произведена от възобновяеми източници, биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта;
- » Проектите, финансирани от фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“
- »
- » Информацията, съставляваща съдържанието на НИС, се предоставя от:
- » Производителите, операторите на мрежи, обществения доставчик и крайните снабдителни за електрическата енергия;
- » Производителите и топлопреносните предприятия за топлинната енергия и енергията за охлаждане, производителите на газ от възобновяеми източници;
- » Изпълнителния директор на фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“;
- » Доставчици на оборудване и системи за производство и потребление на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници;
- » Доставчици на услуги по монтаж и поддръжка на инсталации за производство на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници;
- » Органите на държавната и местната власт;
- » Собствениците на сгради за обществено обслужване;
- » Собствениците на индивидуални системи за производство на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане.

Съдържанието, структурата, условията и редът за набиране и предоставяне на информацията, съдържаща се в НИС, както и за актуализирането и поддържането на Националната информационна система се определят с наредба на министъра на енергетиката.

5. Изводи и препоръки

Производството на електрическа енергия от възобновяеми енергийни източници, включително чрез фотоволтаични инсталации (ФВИ), има несъмнени перспективи за развитие с оглед на поетите от Република България международни ангажименти, както и ангажименти в рамките на европейската интеграция. Особено внимание следва да се обърне на оптимизирането на средата по отношение на производството от страна на малки производители за собствено потребление. В този смисъл са и предвижданията за облекчаване на административната тежест за малките инсталации съгласно чл.13 от Директива 2009/28/ЕО на ЕП и на Съвета от 23 април 2009 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници.

В тази насока могат да се направят следните основни изводи:

- » Българското законодателство е формално хармонизирано с европейските изисквания, като са транспонирани основно изискванията на базовата Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници;
- » В същото време законодателството ни е насочено по-скоро към **формалното постигане** на целите на производство на енергия от ВЕИ с оглед на отчитане на националните цели, отколкото **към насърчаване на производството и действителното потребление на подобна енергия на локално ниво**, включително от самите потребители;
- » Констатира се като цяло тенденция за **увеличаване на административната тежест и строгостта на контрола**, което е възпрепятстващ фактор за развитието на сектора. На практика експлоатирането на електрически централи с мощност до 5 MWt, включително за задоволяване на собствените нужди и продаване на излишъците към енергийните доставчици, водят до същите задължения и като при собствениците на големите централи, както по отношение на административната тежест, така и по отношение на финансовите техническите изисквания;
- » Предвидени са редица режими, които при малките производители трябва да отпадат или съществено да се редуцират. **Такива утежняващи процедури са например ежемесечно изготвяне на протоколи за изкупуване на неизползваните киловати електроенергия от обществения доставчик енергия**. Допълнително утежнение на процедурата е, че протоколите заедно с фактурите трябва да бъдат занесени физически лично в централата на енергоразпределителното дружество;
- » Големият брой регулаторни режими, с които производството на електрическа енергия от ВЕИ следва да се съобрази **не насърчават привличането на инвестиции и прилагането на екологични и нови технологии за производство**;
- » Ненужна и излишно тежка е процедурата по предоставяне на „Тримесечна годишна информация за производството на електрическа енергия възобновяеми източници“, подавани до АУЕР. Тази информация може да се подава веднъж годишно;
- » Съществена пречка за малките производители е **лицензирането на произведената енергия при натрупване на 1 MWtч**. В този случай трябва да се подгат документи за да бъде призната преференциалната цена на изкупуване. **Може да се предвиди това да става при достигане на 5 MWtч**;
- » Участието в специалните балансиращи групи и участието на свободния енергиен пазар **не защитават в достатъчна степен малките производители**, като тяхната гъвкавост се блокира в полза на големите производители.

В резултат от направения анализ и произтеклите изводи, препоръчваме предприемането на следните мерки с цел стимулиране навлизането на малките ВЕИ инсталации в домакинствата, малките бизнеси и обществените сгради:

- » Да се стимулира в национален аспект приносът на отделните граждани и неправителствени организации (НПО) и публични институции към постигането на целите, като съответните органи да **предложат относно малките инсталации за производство на енергия да бъде облекчен административният регулаторен режим, включително да се консолидират предвидените регулаторни, разрешителни и лицензионни режими, и да се заменят с уведомителен режим**;
- » Да се обособят две категории системи – до 5 kWt и до 30 kWt, като инсталираната мощност да е равна или по-малка от договорената с енергоразпределителното дружество присъединителна мощност;

- » Да се предвиди в нормативната уредба **по-голяма отговорност за инсталаторите**, както и **регистрационен режим за системите за собствена консумация** – лицензирането на инсталаторите ще дава възможност на изградените системи да бъдат регистрирани в специален регистър на фотоволтаични системи за собствена консумация;
- » Да се предвиди **облекчаване на процедурата за присъединяване чрез въвеждането на регистрационен режим за фотоволтаичните системи за собствена консумация**, както е посочено по-долу;
- » Да се разработят детайлно схемите за насърчаване на производителите;
- » Да се въведат **декларираните финансови облекчения, включително данъчни облекчения**;
- » Да се **облекчи достъпът на производителите до информация и финансови ресурси** от структурните фондове и националните оперативни програми;
- » Да се насърчава използването на нови технологии, както се декларира в Закона за енергията от възобновяеми източници;
- » Да се въведе изискването, **че системите за собствена консумация не се водят строеж (3-та и по-горна категория), а да се третират като съоръжение, собственост на абоната/консуматора**;
- » Да се промени **статута на фотоволтаичните съоръжения, като генератори за собствена консумация** – начинът за включването им като електрическо съоръжение към инсталацията на консуматора/абоната, като се реализира законово **приравняване на статута на фотоволтаиците към статута на гизеловите генератори**;
- » Да се реализират възможностите за въвеждането на **двупосочното измерване на гоставената и върнатата в мрежата електроенергия чрез система за изравняване на определен период от време (нет метъринг)**. Тази система следва да се прилага в случаите, когато генерираната енергия от фотоволтаичния генератор е по-малка или равна на договорената мощност за присъединяване към енергоразпределителното дружество.

В заключение, следва да се отбележи, че законодателната рамка е ясна и прозрачна единствено към „големите играчи“ на пазара, докато малките производители остават в законодателен вакуум. **Липсата на ясна регламентация на сектора е предпоставка за увеличаване на административния натиск спрямо тези малки производители и за насърчаване на корупционни схеми и механизми.** С прилагането на посочените по-горе законодателни и административни промени се надяваме да насърчим домакинствата и малките бизнеси и обществени сгради да се обърнат към възобновяемата енергия, за да задоволят своите електро и топлоенергийни нужди. Децентрализацията на енергийната система и масовото навлизането на малки ВЕИ е ключов момент за постигане на енергийна независимост и стабилност, без да се създават предпоставки за злоупотреби и икономически неизгодни енергийни мега-проекти.

Анекс 1: Институционална рамка (продължение)

1. Министерски съвет:

- » Определя държавната политика за насърчаване производството и потреблението на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, производството и потреблението на газ от възобновяеми източници, както и производството и потреблението на биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта;
- » Приема Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници (НПДЕВИ);
- » Приема национални схеми за подпомагане използването на енергия от възобновяеми източници;
- » Одобрява проектите на споразумения за съвместни схеми между Република България и една или повече държави-членки на Европейския съюз, за обединяване или координиране на национални схеми за подпомагане използването на енергия от възобновяеми източници;
- » Одобрява съвместни проекти, свързани с производството на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници между Република България и една или повече държави-членки на Европейския съюз, и/или една или повече трети държави;
- » Одобрява статистическите прехвърляния на определени количества енергия, произведена от възобновяеми източници, от Република България към държава-членка на Европейския съюз, както и от държава-членка на Европейския съюз към Република България;
- » Приема подзаконови нормативни актове в случаите, предвидени в Закона за енергията от възобновяеми източници.

2. Министерство на енергетиката

- » Упражнява държавната политика за насърчаване производството и потреблението на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, производството и потреблението на газ от възобновяеми източници, както и производството и потреблението на биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта, се провежда от министъра на енергетиката.
- » В частност министърът на енергетиката има следните правомощия:
- » Разработва, актуализира и внася за приемане от Министерския съвет Националния план за действие за енергията от възобновяеми източници (НПДЕВИ);
- » Изготвя и представя на Европейската комисия доклади за изпълнението на НПДЕВИ;
- » Предлага на Министерския съвет за одобряване проектите на споразумения за съвместни схеми между Република България и една или повече държави-членки на Европейския съюз, за обединяване или координиране на национални схеми за подпомагане използването на енергия от възобновяеми източници;
- » Предлага на Министерския съвет за одобряване съвместните проекти по свързани с производството на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници между Република България и една или повече държави - членки на Европейския съюз, и/или една или повече трети държави;
- » Предлага на Министерския съвет за одобряване статистическите прехвърляния на определени количества енергия, произведена от възобновяеми източници, от Република България към държава-членка на Европейския съюз, както и от държава-членка на Европейския съюз, към Република България;
- » Организира и ръководи дейностите по планиране и изпълнение на съвместни проекти посочени по-горе;
- » Предлага съвместно с Министъра на финансите национални схеми за подпомагане използването на енергия от възобновяеми източници;
- » Осъществява контрол върху издаването, прехвърлянето и отмяната на гаранциите за произход на енергия;
- » Осъществява взаимодействие с органите на изпълнителната власт, с браншови организации и заинтересовани юридически лица с нестопанска цел по отношение на провеждането на държавната политика за насърчаване производството и потреблението на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, производството и потреблението на газ от възобновяеми източници, както и производството и потреблението на биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта;
- » Предоставя на компетентните институции на Европейския съюз информацията, предвидена в правото на Европейския съюз, при условията и по реда на наредбата по чл. 9, ал. 4 от Закона за енергетиката⁴;
- » Осъществява международното сътрудничество на Република България в областта на възобновяемите източници и биогоривата;
- » Разработва и внася за приемане от Министерския съвет проекти на подзаконови нормативни актове в случаите, предвидени в Закона за енергията от възобновяеми източници;
- » Приема подзаконови нормативни актове в случаите, предвидени в Закона за енергията от възобновяеми източници;
- » Осъществява контрол в случаите, предвидени в Закона за енергията от възобновяеми източници;
- » Осъществява и други правомощия в областта на възобновяемите източници, възложени му със ЗЕВИ и други нормативни актове.

3. Министерство на околната среда и водите

Министърът на околната среда и водите, в изпълнение на правомощията си по екологичното законодателство, и по силата на Закона за енергията от възобновяеми източници:

- » Разработва и прилага механизъм за надеждно и независимо одитиране на подаваната информация от икономическите оператори относно изпълнение на изискванията на критериите за устойчивост на биогоривата и течните горива от биомаса;
- » Организира създаването и актуализирането на списък на лицата, които осъществяват одит за съответствието на биогоривата и течните горива от биомаса с критериите за устойчивост.

4. Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР)

- » Определя преференциални цени за изкупуването на електрическата енергия от възобновяеми източници;
- » Определя с методиката по чл. 35, ал. 5 от Закона за енергетиката⁴ разпределението на разходите, произтичащи от задълженията за закупуване по преференциални цени на електрическа енергия, произведена от възобновяеми източници, между всички крайни клиенти, присъединени към електроенергийната система;
- » Одобрява и публикува на интернет страницата си предвижданите електрически мощности, които могат да бъдат предоставяни за присъединяване към преносната и разпределителните електрически мрежи на обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници;
- » Осъществява контрол при провеждането на процедури за присъединяване на енергийни обекти за производство на електрическа енергия към преносната и разпределителните електрически мрежи;
- » Осъществява контрол за изпълнение на задълженията на операторите на преносната и разпределителните електрически мрежи да докладват за случаите на значително намаляване на количествата пренесена и/или разпределена електрическа енергия от възобновяеми източници и за предприетите корективни мерки;
- » Осъществява контрол за изпълнение на задълженията на операторите на преносната и разпределителните мрежи да разходват средствата по чл. 29, ал. 1 от ЗЕВИ единствено за покриване на разходите по чл. 29, ал. 4 от ЗЕВИ⁵;
- » Предоставя на министъра на енергетиката и на Агенцията за устойчиво енергийно развитие информация относно НПДЕВИ в рамките на своята компетентност;
- » Осъществява и други правомощия в областта на възобновяемите източници, възложени ѝ със ЗЕВИ и с други нормативни актове.

5. Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР)

Изпълнителния директор на Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР) изпълнява гържавната политика за насърчаване производството и потреблението на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, производството и потреблението на газ от възобновяеми източници, както и производството и потреблението на биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта. Изпълнителният директор в рамките на своите компетенции:

- » Ръководи, управлява и представлява АУЕР;
- » Участва в разработването и актуализирането на НПДЕВИ в сътрудничество с органите на изпълнителната власт, включително с кметовете на общини;
- » Организира изпълнението на дейностите и мерките, включени в НПДЕВИ, в сътрудничество със заинтересованите лица, съдейства при разработването и изпълнението на общинските програми за насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници и биогорива;
- » Организира извършването на оценки за наличния и прогнозния потенциал на видовете ресурси за производство на енергия от възобновяеми източници на територията на страната;
- » Предоставя на министъра на енергетиката необходимата информация за изготвяне на докладите за изпълнението на НПДЕВИ;
- » Организира създаването и поддържането на Националната информационна система и контролира актуализирането на данните и поддържането на системата от кметовете на общини;
- » Организира създаването и поддържането на система за издаване на гаранции за произход на енергията;
- » Издава на производителите на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници гаранции за произход на енергията, извършва дейности по прехвърляне и отмяна на тези гаранции и уведомява КЕВР за издадените гаранции, извършените дейности по прехвърляния и отмяна на гаранции;
- » Организира планираните статистически прехвърляния на определени количества енергия от възобновяеми източници от Република България към друга държава - членка на Европейския съюз, както и от друга държава-членка на Европейския съюз, към Република България;
- » Осъществява взаимодействие с органите на изпълнителната власт, с браншови организации и заинтересовани юридически лица с нестопанска цел при изпълнението на дейности и мерки за насърчаване производството и потреблението на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за

охлаждане от възобновяеми източници, производството и потреблението на газ от възобновяеми източници, производството и потреблението на биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта;

- » Организира популяризиране на мерките за насърчаване производството и потреблението на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, производството и потреблението на газ от възобновяеми източници, както и производството и потреблението на биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта;
- » Оказва съдействие на органите на изпълнителната власт и на органите на местното самоуправление при изпълнението на задълженията им по ЗЕВИ;
- » Участва в разработването на нормативните актове, предвидени в ЗЕВИ;
- » Осъществява контрол в случаите, предвидени в ЗЕВИ;
- » Организира информационни и обучителни кампании за мерките за подпомагане, ползите и практическите особености на развитието и използването на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, газ от възобновяеми източници, биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта;
- » Изпълнява и други правомощия, възложени му с други нормативни актове.

6. Областен управител

Като териториален представител на държавната власт в съответната област, областният управител:

- » Осигурява провеждането на държавната политика за насърчаване производството и потреблението на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, производството и потреблението на газ от възобновяеми източници, както и производството и потреблението на биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта, на територията на областта;
- » Координира дейностите по насърчаване производството и потреблението на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, производството и потреблението на газ от възобновяеми източници, както и производството и потреблението на биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта между общините в областта;
- » Предоставя на изпълнителния директор на АУЕР информация относно изпълнението на програмите по чл. 9 в общините на територията на областта;
- » Предлага изменения в приети от общинските съвети наредби и общи административни актове, когато разрешителни, сертификационни и лицензионни процедури, включително за устройственото планиране, не отговарят на изискванията на чл. 11 от ЗЕВИ⁶. Кметът на общината внася за разглеждане от общинския съвет предложенията на областния управител на първото му заседание след постъпване на предложението.

7. Общински съвет

Общинските съвети приемат дългосрочни програми за срок 10 (десет) години и краткосрочни програми за срок 3 (три) години за насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници и биогорива. В общински схеми за подпомагане могат да участват само проекти, свързани с мерките по общинските програми.

8. Кмет на община

Разработва и внася за приемане от общинския съвет общински дългосрочни и краткосрочни програми за насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници и биогорива в съответствие с НПДЕВИ, които включват:

- » Данни от оценките по чл. 7, ал. 2, т. 4 от ЗЕВИ⁶, а когато е приложимо, и оценки за наличния и прогнозният потенциал на местни ресурси за производство на енергия от възобновяем източник;
- » Мерки за използване на енергия от възобновяеми източници при изграждане или реконструкция, основно обновяване, основен ремонт или преустройство на сгради - общинска собственост;
- » Мерки за използване на енергия от възобновяеми източници при външно изкуствено осветление на улици, площади, паркове, градини и други недвижими имоти - публична общинска собственост, както

- и при осъществяването на други общински дейности;
- » Мерки за насърчаване на производството и използването на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане, произведена от възобновяеми източници, както и такава, произведена от биомаса от отпадъци, генерирани на територията на общината;
 - » Мерки за използване на биогорива и/или енергия от възобновяеми източници в общинския транспорт;
 - » Анализ на възможностите за изграждане на енергийни обекти за производство на енергия от възобновяеми източници върху покривните и фасадните конструкции на сгради - общинска собственост;
 - » Схеми за подпомагане на проекти за производство и потребление на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, включително индивидуални системи за използване на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, за производство и потребление на газ от възобновяеми източници, както и за производство и потребление на биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта;
 - » Схеми за подпомагане на проекти за модернизация и разширение на топлопреносни мрежи или за изграждане на топлопреносни мрежи в населени места, отговарящи на изискванията за обособена територия по чл. 43, ал. 7 от Закона за енергетиката⁴;
 - » Разработване и/или актуализиране на общите и подробните устройствени планове, свързани с реализацията на благоустройствени работи за изпълнение на проекти, във връзка с мерките по т. 2, 3 и 4;
 - » Ежегодни информационни и обучителни кампании сред населението на съответната община за мерките за подпомагане, ползите и практическите особености на развитието и използването на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, газ от възобновяеми източници, биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта.
 - » Кметът на общината има и следните допълнителни задължения:
 - » Уведомява по подходящ начин обществеността за съдържанието на приетите общински програми, посочени по-горе включително чрез публикуването им на интернет страницата на общината;
 - » Организира изпълнението на общинските програми, посочени по-горе и предоставя на изпълнителния директор на АУЕР, на областния управител и на общинския съвет информация за изпълнението им;
 - » Организира за територията на общината актуализирането на данните и поддържането на Националната информационна система;
 - » Отговаря за опростяването и облекчаването на административните процедури относно малки децентрализирани инсталации за производство на енергия от възобновяеми източници и за производство на биогаз от селскостопански материали – твърди и течни торове, както и на други отпадъци от животински и органичен произход, а когато е необходимо - прави предложения пред общинския съвет за опростяването и облекчаването на процедурите;
 - » Оказва съдействие на компетентните държавни органи за изпълнение на правомощията им по този закон, включително предоставя налична информация и документи, организира набирането и предоставянето на информация и предоставянето на достъп до съществуващи бази данни и до общински имоти за извършване на оценката за наличния и прогнозния потенциал на видовете ресурси за производство на енергия от възобновяеми източници на територията на страната.

Анекс 2: Етапи на инвестиционния процес

1. Инвестиционно проектиране

1.1 Инвестиционен проект

Инвеститорът определя и възлага фазите на проектиране и частите на проекта за всяка отделна фаза в зависимост от вида и спецификата на обекта. При възлагане на проекта се спазват изискванията за задължителен минимален обхват по чл.144, ал.1 от ЗУТ⁶.

.....
⁶ <http://lex.bg/laws/ldoc/2135163904>

Набавяне на изходни данни, документи и изготвяне на задание за проектиране:

- a. Придобиване право на собственост или ползване на земите за строителство на инсталацията;
- b. Отреждане на терен за изграждане и монтиране на инсталацията;
- c. Изясняване на собствеността и устройствения статут на площадката, определена за обекта по прединвестиционното проучване.

Собствеността може да принадлежи на държавата, на общините, на кооперациите и други юридически лица и на граждани (чл.2, ал.1 от Закона за собствеността). В настоящото изследване не се разглеждат вариантите за използване на земеделски земи, гори и земи от горския фонд, земи собственост на държавата и общините, както и други територии извън границите на населените места и урбанизираните територии. За тези видове територии се прилагат специални правила и нормативи вкл. относно процедурите за промяна на предназначение на земи за промишлени нужди.

1.2 Виза за проектиране

Възложителят или упълномощено от него лице може да поиска виза за проектиране. Визата се издава от главния архитект на общината в срок до 14 дни от постъпване на заявлението (чл.140, ал.1 от ЗУТ).

1.3 Задание за проектиране

Изходни данни и документи на заданието за проектиране съгласно чл.12 на Наредба №4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти са:

- » Скица (виза) за проектиране по чл.140 от ЗУТ;
- » Геоложка, сеизмоложка и геотехническа характеристика, хидрогеоложка и хидроложка характеристика на района – при проектиране на хидротехнически обекти, както и данни за специфични условия на строителството, като осигуряване срещу земетръс и др.;
- » Становища и данни от съответните експлоатационни дружества за свързване на вътрешните мрежи и инсталациите на обекта с мрежите на техническата инфраструктура за:
 1. Източника за водоснабдяване и изясняване на основните и спомагателните инсталации, мястото за заустване на отпадъчните води с посочване на категорията на водоприемника, необходимостта от изграждане на пречиствателни съоръжения и други;
 2. Източника за електроснабдяване и необходимостта от изграждане на трансформаторни постове;
 3. Източника за газоснабдяване и необходимостта от изграждане на газоразпределителни пунктове;
 4. Местоположението на пътната връзка на обекта към съответния път от републиканската или общинската пътна мрежа;
 5. Връзките с други мрежи на техническата инфраструктура, когато това се налага от спецификата на обекта.
- » Геодезическата, картната, плановата и кадастралната основа, в т.ч. геодезически мрежи, респ. изходни точки и репери, които са необходими за проектирането и строителството;
- » Опорния план на недвижимите паметници на културата и извадка от археологически кадастър (специализирана карта), когато съществува такъв;
- » Предварителните (прединвестиционните) и/или обемно-устройствените проучвания за обекта, когато такива са разработени;
- » Други изходни данни и документи, които се изискват с нормативен или административен акт.

Изходните данни и документи се прилагат към заданието за проектиране (договора за проектиране). Заданието за проектиране, съгласно чл.13, ал.2 от Наредба №4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти, включва: основни, технически, икономически, технологични, функционални и планово-композиционни изисквания към обекта, както и основни функционални и композиционни параметри на обекта.

1.4 Проектиране

1.4.1 Идеен проект

Идейният проект се разработва в съответствие със скицата (визата) за проектиране и със заданието за проектиране (договора за проектиране). Когато няма изработено задание за проектиране, идейният проект изпълнява ролята и на задание за следващата фаза на проектиране. Идейният проект се разработва съгласно чл.15 и 18 от посочената наредба №4 и касае следните части:

- » Архитектурна – разработва се съгласно чл.27-31 от Наредба №4;
- » Конструктивна – разработва се съгласно чл. 45-48 от Наредба №4;
- » Инсталации и мрежи на техническата инфраструктура – разработва се съгласно чл.58-62 от Наредба №4;
- » Паркоустройство и благоустройство – разработва се съгласно чл. 93-96 от Наредба №4;
- » Геодезическа – разработва се съгласно чл. 103-106 от Наредба №4;
- » Технологична – разработва се съгласно чл. 112-115 от Наредба №4

1.4.2 Технически проект

Техническият проект се разработва в съответствие с чл. 13-21 от Наредба №4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти и касае следните части:

- » Архитектурна – разработва се съгласно чл.32-35 от Наредба №4;
- » Конструктивна – разработва се съгласно чл.49-53 от Наредба №4;
- » Електротехническа – разработва се съгласно чл. 63-70 от Наредба №4;
- » Водоснабдяване и канализация – разработва се съгласно чл. 71-75 от Наредба №4;
- » Топлоснабдяване, отопление, вентилация и климатизация – разработва се съгласно чл. 85-88 от Наредба №4;
- » Топлотехническа ефективност – разработва се съгласно чл.89-92 от Наредба №4;
- » Паркоустройство и благоустройство – разработва се съгласно чл.98-101 от Наредба №4;
- » Геодезическа – разработва се съгласно чл.111 от Наредба №4;
- » Технологична – разработва се съгласно чл.116-119 от Наредба №4

1.4.3 Работен проект

Работният проект се разработва в съответствие с чл. 22-26 от Наредба №4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти:

- » Архитектурна – разработва се съгласно чл.36-40 от Наредба №4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти;
- » Конструктивна – разработва се съгласно чл.54-57 от Наредба №4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти;
- » Електротехническа – разработва се съгласно чл.63-70 от Наредба №4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти;
- » Водоснабдяване и канализация - разработва се съгласно чл.76-79 от Наредба №4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти;
- » Топлоснабдяване, отопление, вентилация и климатизация – разработва се съгласно чл.85-88 от Наредба №4;
- » Топлотехническа ефективност – разработва се съгласно чл.89-92 от Наредба №4;
- » Паркоустройство и благоустройство – разработва се съгласно чл.98-101 от Наредба №4;
- » Геодезическа – разработва се съгласно чл.111 от Наредба №4;
- » Технологична – разработва се съгласно чл.120-123 от Наредба №4

2. Разрешения и лицензии

В този раздел се разглеждат основно правилата свързани с издаването на разрешението за строеж и

други разрешения съобразно устройствените изисквания. Другите процедури свързани с издаване на разрешения и лицензи, различни от разрешението за строеж, са отразени по-долу в съответния раздел на другите процедури за целите на изследването.

2.1 Разрешение за строеж

Инвестиционните проекти, по които се издава разрешение за строеж, се съгласуват и одобряват след писмено заявление на възложителя и след представяне на документи, съгласно чл.144, ал.1 от ЗУТ. Техническите или работните инвестиционни проекти се съгласуват и одобряват от главния архитект на общината (района) – чл.145, ал.1 от ЗУТ. В случай че в едногодишен срок от одобряването на инвестиционните проекти възложителят не направи искане за разрешение на строеж, проектът губи правно действие – чл.145, ал.4 от ЗУТ. Съгласно чл.148, ал.4 от ЗУТ, разрешение за строеж се издава на възложителя въз основа на одобрен технически или работен инвестиционен проект. Допуска се разрешение за строеж да се издаде въз основа на одобрен идеен проект при условията на чл.142, ал.2 от ЗУТ. Разрешение за строеж може да бъде издадено и едновременно с одобряването на инвестиционния проект, когато това е поискано в заявлението.

Разрешението за строеж се издава от главния архитект на общината, а за градовете с районно деление - по решение на общинския съвет - от главния архитект на района - чл.148, ал.2 от ЗУТ. Разрешението за строеж се издава в 7-дневен срок от постъпване на писменото заявление, когато има одобрен инвестиционен проект – чл.148, ал.4 от ЗУТ. Разрешението за строеж губи правно действие, когато в продължение на 3 години от неговото издаване не е започнало строителството, или когато в продължение на 5 години от издаването му не е завършен грубия строеж – чл.153, ал.2 от ЗУТ.

Издаването на разрешение за строеж може да стане едновременно с одобряване частите на комплексен проект за инвестиционна инициатива, разрешен по компетентност от кмета на общината, съответно областния управител, или министъра на регионалното развитие и благоустройството, по мотивирано искане на възложителя. Срокът на действие на комплексния проект за инвестиционна инициатива, съгласно чл.150, ал.5 от ЗУТ, е 2 години от датата на издаване на последния акт – разрешението за строеж.

3. Строителство и монтаж

Застрояване е разполагането и изграждането на сгради, постройки, мрежи и съоръжения в поземлени имоти – чл.12, ал.1 от ЗУТ.

3.1 Договори между участниците в строителството

Взаимоотношенията между участниците в строителството се уреждат с писмени договори – чл.160, ал.2 от ЗУТ. Възложителят сключва договори с:

- » Проектант – чл.162, ал.2 от ЗУТ;
- » Строител – чл.163, ал.1 от ЗУТ;
- » Консултант - чл.166, ал.1 от ЗУТ.

3.2 Откриване на строителна площадка и определяне на строителна линия и ниво

Откриването на строителна площадка и определянето на строителна линия и ниво се извършва от лицето, упражняващо строителен надзор на обекта. За начало на строежа съобразно издаденото разрешение за строеж се счита денят на съставяне на протокола на строителната площадка и определяне на строителна линия и ниво, а когато такъв не се изисква - датата на заверка за заповедната книга – чл.157, ал.1 от ЗУТ.

3.3 Застраховане в проектирането и строителството

Проектантът, консултантът, строителят и лицето, упражняващо строителен надзор, застраховат професионалната си отговорност за вреди, причинени на други участници в строителството и/или на трети лица, вследствие на неправомерни действия или бездействия при или по повод изпълнение на задълженията им – чл.171, ал.1 от ЗУТ.

4. Завършване на строителството. Разрешение за ползване.

4.1 Екзекутивни чертежи

След фактическото завършване на чертежа се изготвя екзекутивна документация, отразяваща несъществените отклонения от съгласуваните проекти от изпълнителя или от лице, определено от възложителя – чл.157, ал.1 от ЗУТ. Екзекутивната документация съдържа пълен комплект чертежи за действително извършените строителни и монтажни работи. Тя се заверява от възложителя, строителя, лицето упражнило авторски надзор, от физическото лице, извършило строителния надзор. Предаването се удостоверява с печат на съответната администрация, положен върху всички графични и текстови материали. Екзекутивната документация е неразделна част от издадените строителни книжа – чл.175, ал.2 от ЗУТ.

След завършване на строежа възложителят, проектантът, строителят и лицето, упражняващо строителен надзор, съставят констативен акт, с който удостоверяват, че строежът е изпълнен съобразно одобрените инвестиционни проекти, заверената екзекутивна документация, изискванията към строежите по чл.169, ал.1 и 2 от ЗУТ и условията на сключения договор. Към този акт се прилагат и протоколите за успешно проведени единични изпитвания на машините и съоръженията. С този акт се извършва и предаването на строежа от строителя на възложителя – чл.176, ал.1 от ЗУТ.

4.2 Установяване годността за приемане на инсталацията

За строежите на обекти с производство и друго специфично предназначение, в зависимост от уговореното в договора, завършването на строителството се доказва допълнително с извършване на успешни приемни изпитвания – чл.176, ал.2 от ЗУТ. Когато строителството се извършва от няколко строители, всеки от тях е задължен да извърши изпитванията на своята част от строежа след приключването на строителството ѝ – чл.176, ал.3 от ЗУТ. В случаите когато изпитванията не са успешни, строителството не се счита за завършено и възложителят има правата по чл.265 от Закона за задълженията и договорите – чл.176, ал.4 от ЗУТ.

След завършването на строежа и приключване на приемните изпитвания, когато те са необходими, възложителят регистрира пред органа, издал разрешението за строеж, въвеждането на обекта в експлоатация, като представя окончателния доклад по чл. 168, ал.6 от ЗУТ, договорите с експлоатационните дружества за присъединяване към мрежите на техническата инфраструктура и документ от Агенцията по кадастъра, че е изпълнено изискването по чл.175, ал.5 от ЗУТ – чл.177, ал.1 от ЗУТ.

4.3 Въвеждане в експлоатация

След завършването на строежа и приключване на приемните изпитвания, когато те са необходими, възложителят регистрира пред органа, издал разрешението за строеж, въвеждането на обекта в експлоатация, като представя окончателния доклад по чл.168, ал.6, и документ от Агенцията по кадастъра, че е изпълнено изискването по чл.175, ал.5 – чл.177, ал.1 от ЗУТ.

Строежите от първа, втора и трета категория се въвеждат в експлоатация въз основа на разрешение за ползване, издадено от органите на Дирекцията за национален строителен контрол, при условия и по ред, определени в наредба на министъра на регионалното развитие и благоустройството – чл.177, ал.2 от ЗУТ.

В 7-дневен срок от постъпването на искането органът, издал разрешението за строеж, след проверка на окомплектоваността на документите, регистрира въвеждането на строежа в експлоатация и издава удостоверение за въвеждане в експлоатация – чл.177, ал.3 от ЗУТ. Когато за проверка на постигане на проектните показатели при експлоатационни условия е необходим технологичен срок от време, възложителят може да регистрира въвеждането на строежа в пробна експлоатация – чл.177, ал.4 от ЗУТ. Свързването на вътрешните инсталации и уредби на строежа с общите мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура се извършва въз основа на договор със съответните експлоатационни дружества – чл.177, ал.5 от ЗУТ.

Анекс 3: Етапи на провеждането на оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) и екологична оценка (ЕО)

Принципно инвестиционните намерения за производство на енергия чрез фотосоларни инсталации не попадат изрично в обхвата на Приложение №1 и Приложение № 2 на Закона за опазване на околната среда, т.е. те не подлежат на преценка за необходимостта от ОВОС, ако са изпълнени другите изисквания на закона.

В отделни случаи, в зависимост от обема и обхвата на съоръженията, инвестиционното намерение може да попадне в обхвата на Приложение №1 на ЗООС, т.е. да подлежи на задължителна ОВОС.

Правното основание за хода на процедурата са чл. 81, ал.1, т. 2, чл. 93, ал.1, т.1, ал. 3 и ал. 5 от Закона за опазване на околната среда; чл. 19, ал. 1 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда.

Процедурите по оценката на въздействието върху околната среда и оценката на планове и програми са подробно разписани в Глава 6 на Закона за опазване на околната среда (чл.81-102) както и в двете специализирани наредби - Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Обн. ДВ. бр.57 от 02.07.2004 г.) и Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (Загл. изм. - ДВ, бр. 3 от 2006 г.) (Обн. ДВ. бр. 25 от 18.03.2003 г.)

Процедурата по оценка на въздействието върху околната среда се извършва в следната последователност:

1. Уведомяване на компетентните органи и засегнатото население;
2. Преценяване на необходимостта от ОВОС;
3. Извършване на консултации; определяне на обхвата, съдържанието и формата на доклада за ОВОС;
4. Оценка на качеството на доклада за ОВОС;
5. Организиране на обществено обсъждане на доклада за ОВОС;
6. Вземане на решение по ОВОС;
7. Осъществяване на контрол по изпълнението на условията от решението по ОВОС;
8. Презаверяване на решение по ОВОС, загубило правно действие.

Първите два етапа са задължително условие, когато предложението попада в обхвата на Приложение №2 на ЗООС, следващите етапи се реализират, само ако решаващият орган прецени, че е необходимо извършване на ОВОС.

Възложителят е длъжен да информира писмено компетентните органи – МОСВ/РИОСВ, за своето инвестиционно предложение по време на прединвестиционните проучвания, като внася уведомление в един екземпляр на хартиен носител и в два екземпляра на електронен носител. Едновременно с уведомяването на компетентния орган възложителят уведомява писмено кмета на съответната/съответните община/общини, район/райони и кметство или кметства, а засегнатото население - чрез средствата за масово осведомяване и/или по друг подходящ начин.

Предлаганата на компетентния орган, кмета и засегнатото население информация включва:

1. Данни за възложителя;
2. Резюме на предложението, в т.ч. описание на основните процеси, капацитет, обща използвана площ; посочва се дали е за ново инвестиционно предложение и/или за разширение, или изменение на производствената дейност, необходимост от други, свързани с основния предмет, спомагателни или поддържащи дейности, в т.ч. ползване на съществуваща или необходимост от изграждане на нова техническа инфраструктура (пътища/улици, газопровод, електропроводи и др.); предвидени изкопни работи, предполагаема дълбочина на изкопите, ползване на взрив;
3. Връзка с други съществуващи и одобрени с устройствен или друг план дейности в обхвата на въздействие на обекта на инвестиционното предложение;
4. Местоположение на площадката - населено място, община, квартал, поземлен имот, географски

координати (по възможност във WGS 1984), собственост, близост до или засягане на защитени територии и територии за опазване обектите на културното наследство, очаквано трансгранично въздействие, схема на нова или промяна на съществуваща пътна инфраструктура;

5. Природни ресурси, предвидени за използване по време на строителството и експлоатацията, предвидено водовземане за питейни, промишлени и други нужди - чрез обществено водоснабдяване (Вук или друга мрежа) и/или от повърхностни води, и/или подземни води, необходими количества, съществуващи съоръжения или необходимост от изграждане на нови;
6. Отпадъци, които се очаква да се генерират, и предвиждания за тяхното третиране;
7. Очаквани количества и тип отпадъчни води (битови/промишлени), предвиден начин на тяхното третиране - локално пречиствателно съоръжение/станция, заустване в канализация/воден обект, собствена яма или друго, сезонност и др.

Въз основа на уведомлението, компетентният орган или оправомощено от него длъжностно лице определя дали инвестиционното предложение е включено в [Приложение №1](#) или в [Приложение №2](#) от Закона за опазване на околната среда (ЗООС).

За преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС за предложенията по чл.93 ал.1 от ЗООС възложителят внася писмено искане до компетентния орган по чл.93 ал.2 или 3 от ЗООС, към което прилага един екземпляр от информацията по [Приложение №2](#) на хартиен и два екземпляра на електронен носител и информацията относно обществен интерес към инвестиционното предложение, ако такъв е бил проявен.

В срок до един месец от внасяне на искането компетентният орган се произнася с решение по необходимостта от извършване на ОВОС.

В мнозинството от случаите с това решение се приключва процедурата, като се преценява че не е необходимо извършването на ОВОС. Мотивите да се прецени, че не е необходим ОВОС, най-често са че инвестиционното предложение предвижда производството електрическа енергия от слънцето, което не води до замърсяване и увреждане на околната среда.

Когато органът се произнесе, че е необходимо да се извърши ОВОС, се процедура по реда на наредбата от етап 3 и следващите.

Разходите по ОВОС са за сметка на инвеститора на предложението по чл.81, ал.1, т.2

Инвеститорът на предложението по чл.81, ал.1, т.2 осигурява необходимата информация за извършване на ОВОС, както и всякаква допълнителна информация, свързана с инвестиционното предложение – чл.96, ал.1, а.3 от ЗООС.

По отношение на приемането на планове и програми, които попадат в обхвата на приложение 1 или приложение 2 на Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми. В контекста на производството на електрическа енергия от ВЕИ, това най-често могат да бъдат общи и подробни устройствени планове и техните изменения, както и одобряването на фирмени и общински планове и програми, свързани с производството на електрическа енергия от ВЕИ.

Екологичната оценка (ЕО) се извършва в следната последователност:

1. Преценяване на необходимостта и обхвата за ЕО;
2. Изготвяне на доклад за ЕО;
3. Провеждане на консултации с обществеността, заинтересувани органи и трети лица, които има вероятност да бъдат засегнати от плана или програмата;
4. Отразяване на резултатите от консултациите в доклада за ЕО;
5. Определяне на мерките за наблюдение и контрол при прилагане на плана или програмата;
6. Издаване на становище по ЕО;
7. Наблюдение и контрол при прилагането на плана или програмата.

Характерно за процедурата по Екологична оценка е, че всички действия по т. 1-7 или онези от тях, които

са приложими според конкретния случай, се съвместяват с етапите, през които преминава процедурата за изготвяне и одобряване на плана/програмата при спазване на следните условия:

1. Екологичната оценка се извършва едновременно с изготвянето на плана или програмата и становището по нея, съответно решението, с което се преценява да не се извършва ЕО, се издава преди одобряването на плана или програмата;
2. Документацията, която се изисква за извършване на ЕО по реда на наредбата, може да се допълва съобразно съответния специален закон за плана/програмата.

Доколкото е приложимо, процедурите се съвместяват и със съответните процедури по ОВОС и оценката за съвместимостта с предмета и целите на опазване на защитените зони от НАТУРА 2000.

Компетентни органи са отново Министъра на околната среда и водите или директора на съответната РИОСВ.

За преценяване на необходимостта от ЕО възложителят на плана/програмата внася писмено искане със съответните приложения до компетентния орган на хартиен и електронен носител, което съдържа:

1. Информация за възложителя (орган или оправомощено по закон трето лице): име, пълен пощенски адрес, лице за връзка - телефон, факс и адрес за електронна поща;
2. Обща информация за предложения план/програма:
 - » Основание за изготвяне на плана/програмата - нормативен или административен акт;
 - » Период на действие и етапи на изпълнение на плана/програмата;
 - » Териториален обхват (национален, регионален, областен, общински, за по-малки територии) с посочване на съответните области и общини;
 - » Засегнати елементи на Националната екологична мрежа (НЕМ);
 - » Основни цели на плана/програмата;
 - » Финансиране на плана/програмата (например държавния и общинския бюджет, международни програми, финансови институции);
 - » Срокове и етапи на изготвянето на плана или програмата и наличие, нормативно регламентирано на изискване за обществено обсъждане или друга процедурна форма за участие на обществеността.
1. Орган, отговорен за прилагането на плана/програмата;
2. Орган за приемане/одобряване/утвърждаване на плана/програмата.

В срок до два месеца от внасянето компетентният орган преценява необходимостта от извършване на ЕО, като определя степента на значимост на въздействието върху околната среда и човешкото здраве. Производството на електрическа енергия и свързаните с него планове и програми по принцип не попадат в категорията на тези подложени на задължителна екологична оценка с мотивите изложени и спрямо процедурата по ОВОС, а именно, че производството на електрическа енергия не е свързано с емисии във въздуха, водите, почвите и генерирането на значими количества отпадъци.

Ако все пак органът констатира необходимост от извършване на екологична оценка на съответния план или програма, се процедурира според етапи от 2 и следващите, по реда на наредбата.

Този материал е част от проект „Повишаване ефективността на Коалиция за климата - България (ККБ), чрез увеличаване на капацитета и създаване на нови партньорства с бизнеса. Влияние и въздействие на местните и национални политики“ финансиран в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г. www.ngogrants.bg

Документът е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от WWF България и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.

Коалиция за климата - България, обединява над 30 юридически лица от неправителствения сектор, браншови организации, медии, както и повече от 20 експерти основно от научните и университетските среди: www.climatebg.org/about/members/

Целите на коалицията са:

- » Информирание и ангажиране на обществото, вземащите решения и бизнеса чрез изграждане на капацитет за климатичните промени;
- » Въвличане на заинтересованите страни и поемане на дългосрочни цели за справяне с изменението на климата;
- » Създаване на законодателна и подзаконова нормативна рамка в България на всички нива.

Коалицията провежда застъпнически и информационни кампании в България по проблемите с изменението на климата и взема участие в международни прояви, кампании и инициативи. Представители на ККБ и нейните организации-членове участват в редица форуми като ежегодните срещи за обсъждане на напредъка по въпросите на изменението на климата, организирани към Рамковата конвенция за климата на **ООН (UNFCCC)**

На институционално равнище Коалицията работи за изготвяне на предложения и становища по планове, стратегии и закони, свързани пряко или косвено с изменението на климата. Нейни представители участват в междуведомствени работни групи и граждански съвети, работещи на национално и международно ниво.

Сред членовете на Коалицията има капацитет и експертиза за работа с бизнеса за създаване на планове на действие с конкретни ангажименти и цели за намаляване на въглеродния отпечатък на компаниите.

Обществен център за околна среда и устойчиво развитие (ОЦОСУР)

Обществен център за околна среда и устойчиво развитие (**ОЦОСУР**) е гражданска организация, създадена на 15 декември 1995г. от студенти - еколози от Технически университет - Варна. Мисията ни е подпомагане процесите на устойчиво развитие в системата „човек – общество – околна среда“, чрез превръщане опазването на околната среда в личен интерес на всеки. Проблемите, които ангажират усилията ни са: рециклиране и повторно използване на отпадъците, глобалното затопляне и климатични промени, екологичен транспорт, озеленяване на градското пространство, екологично образование. <http://ecovarna.info/>

WWF – България

Основана през 1961 г., международната природозащитна организация **WWF [Ве-Ве-Еф]** развива дейности в над 100 държави с помощта на 6000 служители и над 5 милиона доброволци. **WWF** работи за подобряване на състоянието на околната среда, за да може хората да живеят в хармония с природата. В България WWF се занимава със защитените територии и местообитанията от европейско значение в мрежата Натура 2000, горите и сладководните екосистеми, устойчивото развитие на селските райони, промените в климата. Всички съобщения до медиите на български език може да прочетете на www.wwf.bg/news_facts/

GREENPEACE

„Грийнпийс“ е независима световна кампанийна организация, която работи за промяна на нагласите и поведението на хората, за да защити и опази околната среда и насърчи мира.

„Грийнпийс“ присъства в над 40 държави в Европа, Северна и Южна Америка, Азия, Африка и Тихоокеанския басейн. Има представителство и в България от 2011 www.greenpeace.bg

Българска соларна асоциация (БСА)

Българска соларна асоциация (БСА) е сдружение с нестопанска цел, което обединява заинтересовани компании и физически лица в областта на възобновяемата енергия. Асоциацията изпълнява своята мисия и цели като координира и обединява усилията на членовете си за постигане на благоприятни законодателни условия за развитие на инвестиционната среда; организира срещи, дискусии, семинари, конференции с национално и международно участие с цел обмяна на опит, идеи, познание и друга информация в сферата на развитието и управлението на инвестиционни проекти в областта на възобновяемите енергийни източници, в частност малки и средни фотоволтаични централи.

www.bsa.bg

